

وکیل الملك . رئیس التجار ، قوام الدوله منتصر الملك . حاج میرزا اسدالله خان ، آقا سید حسنهان بلوچ ، میرزا ابراهیم خان ملك آرائی ، شیخ الاسلام مالیری . صدر . الاسلام ابهری . شیخ العرافین زاده . حاج میرزا تقیخان نائینی . مستشار السلطنه . حمیدالمالك . عدل السلطنه مؤتمن السلطنه ملك الشراء . احتشام الدوله . حاج نصیر السلطنه . سهام السلطان . آقا سید محمد باقر دست غیب : نصرت الدوله . محمد هاشم میرزا . لسان الملك . ارباب کیخسرو . میرزا محمد حسین صدرائی . بهاء الملك ، آقا میرزا سید حسن مجتهد کاشانی سردار مفخم . رفعت الدوله . آصف المالك . آقا میرزا طاهر تنگابانی . رکن الملك . بیان الدوله آقا سید محمدتدین . وقار الملك . محمد ولی میرزا عماد السلطنه خراسانی ، میرزا علی کازرائی . آقا میرزا ابراهیم قمی نظام الدوله : آقا سید فاضل کاشانی . بیان الملك . امیرناصر . آقا سید محمد تقی طباطبائی ، شیخ اسدالله محلاتی ، جلیل الملك . فتح الدوله ، آقا سید یعقوب . نصیر دیوان . معق العماء . اقبال السلطان . ناظم دفتر . حاج شیخ محمد حسن . دکتر لقمان حاج میرزا علی محمد دولت آبادی . حاج میرزا مرتضی . سردار معظم کردستانی . آقا سید حسن مدرس ، حاج میرزا السلطنه . آقا میرزا هاشم آشتیانی . امین الشریعه سالار معظم . عماد السلطنه طباطبائی ورقه سفید بدون امضاء .

اسامی رد کنندگان — حاج میرزا عبدالوالب . حائری زاده .

رئیس — رفته است بکمیسون هریض رسیده به مجلس ارجاع کرده اند که قرائت میشود .

(آقای منتصر الملك بشرح ذیل قرائت نمودند)

ساحت مقدس مجلس شورای ملی شهادت ارکانه نظر باین که وظیفه هر فردی از افراد ملت خدمت بوطن و سعی دراز دیاد ثروت و منافع عمومی است و با وضعیت حاضره که فقر و فلاکت سرتاسر این مملکت را احاطه کرده و ملت الملل نبودن شغل و کار و از این نقطه نظر ایجاد کار برای کارگران از بزرگترین خدمات ملی است و نظر باینکه در مقابل کارخانجات کوه پیکر ارویا که با مخارج قلبی هزاران خروار جنس تدارک می کنند مبارزه با آنها بتوسط عملیات بدیدی خارج از حد امکان و جز بوسیله ماشین های جیسم میسر نیست و نظر بر فزونی واردات بر صادرات که بالنتیجه فقر عمومی بر توسعه دامنه خود می افزاید و علاج آن فقط زیاد نمودن مصنوعات داخلی و رفع احتیاجات در حدود قدرت و امکان است و نظر باینکه مهمترین اجناس که محل احتیاج عموم از کوچک

ترین مکتب دهات تا وزارتخانه ها و پارلمان است اوراق کاغذ است که در کلیه زندگانی فردی و اجتماعی دوره تمدن دخالت دارد و بیگانه وسیله علوم و معارف است و هر قدر مملکت ترقی کند بالطبع احتیاج به کاغذ زیاد تر می شود نظر بمقدمات فوق این بنده میرزا احمد نراقی کاشانی و آقای عباسقلی خان باقرزاده یکی از بزرگترین خدمات را تاسیس کارخانه کاغذ سازی دانسته و فدا کارانه انجام این خدمت ابجد گرفته در دوره زمامداری حضرت اشرف آقای قوام السلطنه توسط وزارت جلیله فوائد عامه ازدولت علیه استعفا نمودیم که با جلب نظر و موافقت مجلس شورای ملی ماشین آلات و لوازم کارخانه مزبور را از حقوق گمرکی معاف و مقداری زمین که برای محل کارخانه لازم باشد در یکی از خالصجات اطراف تهران مجاناً اعطاء فرمایند .

پیشنهاد فوق مورد قبول واقع شده و اطمینان دارند که هیئت دولت از بذل این مساعدت مضایقه ننموده و از تصویب مجلس شورای ملی هم خواهند گذرانید آقای عباسقلی خان درشش ماه قبل شخصاً هازم آلمان شده و بموجب تلگرافی که چند روز قبل نموده کارخانه کاغذ ساز را خریداری کرده است

ولی متاسفانه هنوز از طرف دولت اقدامی برای تصویب تقاضاهای این بندگان نشده است مستدعی است در صورتی که مجلس شورای ملی تشویق بتاسیس این قبیل مؤسسات را لازم و دو فقره تقاضای سابق الذکر را قابل توجه می دانند تا کفایت در تسریع تصویب و انجام آن بفرمایند که انشاءالله زودتر بانجام این خدمت موفقیت حاصل گردد .

رئیس — آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا — این مطلب خیلی مایه خوشبختی است و همه نمایندگان مجلس هم رأی می دهند که از حقوق گمرکی معاف باشد ولی میل داشتم بطور پیشنهاد از طرف دولت بیاید و بگذرد ولی این بطور رایورت است و فعلاً جز تشکر از آقایانی که باین خیال افتاده اند کار دیگری نداریم و باین جهت بنده نمی توانم در این باب مذاکره کنم

رئیس — چون جمعی از آقایان پیشنهاد کرده بودند که خواننده شود قرائت شد حالا اگر مخالفی نباشد بهیئت دولت نوشته شود حتی المقدور باین قبیل تاسیسات مساعدت کنند بعضی لویج هم حاضر شده بود که جزء دستور شود ولی بواسطه اینکه آقایان وزراء تغییر کرده اند چند فقره آن لویج را برای مطالعه مسترد کرده اند این است

که چیزی برای دستور حاضر نیست بعد اطلاع داده خواهد شد که چه روزی جلسه می شود دستور چه خواهد بود (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد) مؤتمن الملك

جلسه ۱۱۰ صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه ۶ ذی قعدة ۱۳۴۰ مطابق یازدهم سرطان ۱۳۰۱

مجلس سه ساعت قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید (صورت مجلس یوم شنبه ۲ سرطان را آقای امیرناصر قرائت نمودند)

رئیس — آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا — در صورت مجلس بشه را جزء غائبین بدون اجازه نوشته اند در صورتی که بنده مریض بودم و اطلاع هم داده بودم رئیس — غفلت شده اصلاح می شود آقای حائری زاده

(اجازه) حائری زاده — در جلسه گذشته

قرار شد کسانی که راجع بپیشنهاد بنده رأی می دهند مفاد آن پیشنهاد درباره آنها مجری شود و چهار نفر در آن رأی دادند در صورت مجلس ذکر می از آن نشده است .

رئیس — بسته بمیل خودشان است که اگر بخواهند در خارج اجراء نمایند دیگر ملاحظاتی نیست ؟ (اظهاری نشد)

رئیس — صورت مجلس با یک فقره اصلاح تصویب شد لایحه قانونی مالیات کثیرا مطرح است

ماده اول قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده اول مالیات کثیرا صدی چهار از قیمت کثیرا است به نرخ محل صدور آن از سر حد که مامورین گمرک در موقع صدور دریافت می دارند .

رئیس — آقای کازرائی مخالفند؟ آقا میرزا علی کازرائی - بله بنده مخالفم رئیس . بفرمایند

آقا میرزا علی کازرائی . بنده باین لایحه مخالفم بهمان دلیل که با صد بیست مخالف بودم لیکن بنده خیلی میل داشتم بفهمم کمیسون از روی چه دلیل ابتدا این مالیات را صد بیست رأی دادو بعد که در مجلس مخالفت شد آن را بصد پنج تنزل داد حالا صد چهار پیشنهاد کرده است بملاوه با نهایت تعجب عرض میکنم در چنین موقعی که صادرات ما در درجه صفر و در حکم عدم است کمیسونی

را که دولت برای رسیدگی به امر کثیرا تشکیل داد نمی دانم بچه مدرک رای داد که از کثیرا صد بیست مالیات گرفته شود قدرت و قوت و ضعف هر ملتی منوط به قلت یا کثرت صادرات آنهاست در مقابل صادرات آنها است در مقابل واردات و امروزه همه آقایان می دانند که صادرات ما در مقابل واردات در حکم عدم است کلبه صادرات ما منحصر است به قالی و کتیرا و تریاک و اتفاقاً هر وقت از اینها در مجلس مطرح مذاکره میشود يك تعمیلاتی بر آن ها می شود . راجع به تریاک اشتباه کردم در مجلس از آن مذاکره نشد ولی در یکی از جراید درج شود بود که در وزارت فوائد عامه کمیسونی تشکیل شده و تصمیم کرده اند زراعت تریاک بکلی موقوف شود حال این مسئله از موضوع خارج است ولی برای تذکر خاطر آقایان مرض کردم قضیه قالی را که آقایان بغوی اطلاع دارند قضیه کتیرا هم گاهی صد بیست گاهی صد پنج گاهی صد چهار برای مالیات مذاکره می شود دلایلی هم برای هر يك اقامه میشود که از روی يك اصل مسلمی نیست اصل مسلم این است که صادرات مملکت مادام که محل احتیاجی در داخله نداشته باشد نباید هیچ گمرکی برای صدور آن وضع شود چرا؟ برای اینکه صادرات بتواند در بازار عمومی دنیا در مقابل مال التجاره های سایرین مقاومت کند . ولی ممکن است وقتی این صد پنج یا صد چهار بر آن تعمیم شود در مقابل مقایسه که از مالک سائره وارد می شود در بازار عمومی نتواند مقابله کند و بالنتیجه همین تعمیم سبب می شود که بکلی تجارت از بین برود کتیرا يك چیزی است که اگر استخراج نشود پس از يك مدت متمادی بکلی از بین میرود و بعکس هر چه بیشتر استخراج شود سبب از دیار ثروت مملکت و هایدی ملت است و در داخله هم هیچ مصروف ندارد و این قسم اجناس را علاوه بر اینکه نباید چیزی بر آنها تعمیم کرد دولت باید مساعدت و کمک هم بکنند که اگر يك کروار استخراج میکنند دو کروار استخراج کنند و اگر دو کروار استخراج میکنند چهار کروار و بالاخره هشت کروار استخراج کنند حالا بعضی از آقایان میفرمایند اگر ما از این قسم اجناس مالیات بگیریم دولت از کجا بیاورند . اولاً این دلیل منطقی نیست زیرا هزار راه دیگر هست و ممکن است از خیلی چیزهای دیگر مالیات بگیریم که عوض اینکه صد پنج عاید دولت شود صد پنجاه ضرر به مملکت وارد آید بملاوه این کتیرا که بخارجه برود در عوض آن شکر وارد می شود که صد پنجاه گمرک از آن گرفته میشود اگر کتیرا و قالی و تریاک از ایران بخارجه نرود پس چه باید برود؟

باین فقره عوامی کسر تاسر مملکت را فرا گرفته آنوقت ما بیاییم باین دو هفته سفته صادرات هم بک تعویلاتی وارد بیاریم. کالاگر صد ۲۰ تصویب می شد در حکم منوعات بود و معنیش این بود که بهیچوجه کتیرا خارج نشود پس در مقابل این همه واردات ما چه باید بکنیم قبل از اینکه بلژیکی ها در گمرک وارد شوند و گمرک را در تحت دستبیلین اداری در آورند و آن را اداره کنند صادرات مابین اندازم بکنم بود خود بنده متصدی و مباحث بودم بقدری صادرات کم بود که لایق قطع طلا و نقره را ایران خارج می شد ولی پس از اینکه بلژیکی ها آمدند و گمرک را اداره کردند نظر باینکه گمرک اغلب صادرات را موقوف کردند و گمرک واردات هم نسبت بسابق زیادتر کردند نتیجه این شد که قبل از جنگ صادرات ما بر واردات زیادتی داشت یک دلیل روشن برای این مسئله عرض میکنم اگر آقایان به استاتیک گذر کی قبل از جنگ مراجعه فرمایند خواهند دید که در آن موقع طلا و نقره جزء واردات بودند صادرات و به همین دلیل بزرگی است.

رئیس — آقای حائری زاده

زیرا اگر صادرات ما مثل امروز کمتر از وارداتمان بود مجبور بودیم طلا و نقره از ایران خارج کنیم نه اینکه وارد شود چنانچه امروز بواسطه کمی صادرات همینطور شده که طلا و نقره از ایران خارج میکنند بهر جهت تا قبل از جنگ صادرات ما زیادی تر بر واردات داشت ولی امروز یا بواسطه بیش آمدن جنگ بین المللی یا جهات دیگر کار بجائی رسیده که صادرات ما نسبت بواردات در درجه صفر در حکم عدم است و بهیچ سبب تجار محترم که در واقع بنده آنها را در خدمت بوطن اولین مجاهدی دانم با فقدان وسائل و عدم توجه دولت نسبت بآنها از مجلس استرحام و استناده کرده که اغلب واردات را ممنوع کند و معنی این تقاضا این است که تجارت ما را موقوف کنند چرا اینکار را میکنند؟ برای اینکه ما فقیر شده ایم و مملکت ما فقیر شده است و در مقابل واردات هیچ امتنه نداریم که بخارجه حمل کنیم آنوقت بعضی از آقایان می فرمایند تجار که این کتیرا را بخارجه حمل میکنند یک منافع فوق العاده عاید آنها می شود که اگر مثلا بیش از صد بیست هم از آنها گرفته شود چندان تعمیلی بر آنها وارد نمی شود در صورتی که اینطور نیست مثلا یک تاجر وقتی مقداری کتیرا می خواهد از ایران بخارجه حمل کند اولاً قیمت ثابتی ندارد و نمی داند به قیمت میخرد و نمی داند به قیمت میخرد که قیمت از آن کتیرا را می خرد بملاوه چقدر بایستی کرایه حمل و نقل بدهد وقتی برات یون بگردد چقدر باید بدهد این دیگر بسته بنظر بانک است امروز قیمت یون در سه تومان است فردا چهار تومان می شود هر روز یک نرخی برای آن

رئیس — آقای حائری زاده

مخالفم و پس از یک موافق هرا بضم را عرض میکنم.

رئیس — آقای حاج میرزا عبدالوهاب

حاج میرزا عبدالوهاب — بنده هم مخالفم.

رئیس — آقای رفعت الدوله مخالفید یا موافق؟

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — اولاً بعضی از آقایان تصور می فرمایند کمیسیون قوانین مالیه مصمم شده است که حتماً یک گمرک گزافی برای کتیرا وضع کند در صورتی که اینطور نیست و این مسئله منوط بر این اکثریت مجلس است و این را هم دولت مالیات کتیرا را صد بیست به مجلس پیشنهاد کرده پس از آنکه به مجلس آمد و قهری مذاکره شد تغییر کرد و کمیسیون قوانین مالیه هم بعد بیست عقیده نداشت و عقیده اش بعد بیست بود و آنکه آقای کازرانی می فرمایند اگر دولت مساعدت نکند زیادتر کار کند شاید عایدی کتیرا بالغ بر ده کرور بشود هیچ هم چو چیزی نیست شاید آقای مربوط نیستند استخراج کمتر از چهار نفت نیست که هر قدر زیاد تر در آن کار کنند نفت بدهد این یک بوه است خیلی ضعیف و بی چته سه مرتبه در نه سال که آن را تیف زود و کتیرا گرفتند بکلی نابود می شود آقایانی که مربوط هستند میدانند

بنظر بانک معنی می شود با همه اینها وقتی کتیرا بخارجه رسیدش ماه هفت ماه بلکه بیشتر معطل بماند و مشتری پیدا نمی کند و بالاخره تاجر مجبور می شود مال التجاره اش را بجزایر بکند چرا گاهی تومانی شش قران گاهی تومانی ۱۱ قران عایدش می شود بهر جهت از ابتدا که شخص تاجر کتیرا را می خرد تا وقتی می فروشد هیچ نمی داند چقدر بایده بخرد؟ چقدر بایده بکشد؟ چقدر بایده بفروشد؟ و همین سبب می شود که بعضی از تجار ورشکست می شوند و اگر شخصی تاجر از کلیه تجارتش در آخر سال تومانی ۲۰ دینار کفایه ببرد در آخر سال صاحب یک تنول فوق العاده می شود بهر جهت بنده عقیده ندارم بهیچ اسم و رسم بر کتیرا چیزی تعمیل شود.

حالا بعضی آقایان می فرمایند گمرک نیست مالیات است هر چه می خواهد باشد آیا اگر گمرک نباشد و مالیات باشد امر تجارت هیچ دخل نیست؟ فرض این است که بنده بهیچوجه عقیده ندارم بهیچ اسم و رسم چیزی از کتیرا گرفته شود این بود عقیده بنده.

رئیس — آقای آقا میرزا سید حسن

بله موافقم؟

آقا میرزا سید حسن — بله موافقم بفرمائید

آقا میرزا سید حسن — بطوری که سابق از کتیرا مالیات می گرفته اسباب زحمت تجار شده بود کمیسیون قوانین مالیه برای رفع این مخطورات و تسهیل و بابت مذاکره کرد و بالاخره در مجلس نتیجه این شد که یا صد بیست پانزده یا صد و بیست و پانزده در گمرک از کتیرا مالیات گرفته شود و این مسئله را هم پیشنهاد کرده بودند حالا می خواستم بدانم آقای وزیر مالیه هنوز بعقیده سابق خودشان باقی هستند یا اینکه عقیده ایشان تفاوت کرده و اگر عقیده ایشان بر آن عقیده سابق باشد خوب است این لایحه را مسترد دارد و در این مسئله اصلماً کلامی ندارد و در این مجلس حق ندارد پیش از آنکه دولت پیشنهاد می کند چیزی تصویب نماید و خیلی میل داشتم بدانم اگر پس از وزیر شدن عقیده ایشان تغییر کرده است آنوقت در این باب مذاکره شده و مادله خودمان را بیان کنیم که این مالیات مضرات و باید سعی کنیم که صادرات زیاد شود بهر جهت پس از اینکه بنده عقیده ایشان را دانستم هراض خود را عرض میکنم

رئیس — آقای حائری زاده

رئیس — بنده میل داشتم زیرا آقای وزیر مالیه وقتی که کالت داشتند خودشان منکر گرفتن مالیات کتیرا بودند و میگفتند از کتیرا و انقوزه و قلیاب اصلاً نباید مالیات گرفته شود و این مسئله را هم پیشنهاد کرده بودند

حالا می خواستم بدانم آقای وزیر مالیه هنوز بعقیده سابق خودشان باقی هستند یا اینکه عقیده ایشان تفاوت کرده و اگر عقیده ایشان بر آن عقیده سابق باشد خوب است این لایحه را مسترد دارد و در این مسئله اصلماً کلامی ندارد و در این مجلس حق ندارد پیش از آنکه دولت پیشنهاد می کند چیزی تصویب نماید و خیلی میل داشتم بدانم اگر پس از وزیر شدن عقیده ایشان تغییر کرده است آنوقت در این باب مذاکره شده و مادله خودمان را بیان کنیم که این مالیات مضرات و باید سعی کنیم که صادرات زیاد شود بهر جهت پس از اینکه بنده عقیده ایشان را دانستم هراض خود را عرض میکنم

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — اولاً بعضی از آقایان تصور می فرمایند کمیسیون قوانین مالیه مصمم شده است که حتماً یک گمرک گزافی برای کتیرا وضع کند در صورتی که اینطور نیست و این مسئله منوط بر این اکثریت مجلس است و این را هم دولت مالیات کتیرا را صد بیست به مجلس پیشنهاد کرده پس از آنکه به مجلس آمد و قهری مذاکره شد تغییر کرد و کمیسیون قوانین مالیه هم بعد بیست عقیده نداشت و عقیده اش بعد بیست بود و آنکه آقای کازرانی می فرمایند اگر دولت مساعدت نکند زیادتر کار کند شاید عایدی کتیرا بالغ بر ده کرور بشود هیچ هم چو چیزی نیست شاید آقای مربوط نیستند استخراج کمتر از چهار نفت نیست که هر قدر زیاد تر در آن کار کنند نفت بدهد این یک بوه است خیلی ضعیف و بی چته سه مرتبه در نه سال که آن را تیف زود و کتیرا گرفتند بکلی نابود می شود آقایانی که مربوط هستند میدانند

رئیس — بنده میل داشتم زیرا آقای وزیر مالیه وقتی که کالت داشتند خودشان منکر گرفتن مالیات کتیرا بودند و میگفتند از کتیرا و انقوزه و قلیاب اصلاً نباید مالیات گرفته شود و این مسئله را هم پیشنهاد کرده بودند

حالا می خواستم بدانم آقای وزیر مالیه هنوز بعقیده سابق خودشان باقی هستند یا اینکه عقیده ایشان تفاوت کرده و اگر عقیده ایشان بر آن عقیده سابق باشد خوب است این لایحه را مسترد دارد و در این مسئله اصلماً کلامی ندارد و در این مجلس حق ندارد پیش از آنکه دولت پیشنهاد می کند چیزی تصویب نماید و خیلی میل داشتم بدانم اگر پس از وزیر شدن عقیده ایشان تغییر کرده است آنوقت در این باب مذاکره شده و مادله خودمان را بیان کنیم که این مالیات مضرات و باید سعی کنیم که صادرات زیاد شود بهر جهت پس از اینکه بنده عقیده ایشان را دانستم هراض خود را عرض میکنم

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

آنرا تکرار کنم همین قدر عرض می کنم که بکلی با هر قسم تعمیلی که بر صادرات بشود مخالفم و چون وارداتمان زیادتست بر صادرات دارد باین جهت باید صادرات را بکلی آزاد گذاشت

رئیس آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب — بنده همانطور که آندفهم هم عرض کردم با تمام فرمایشات آقایان و بالایچه مخالفم

رئیس — بنده تصور کردم موافق هستید

آقاسید یعقوب — خیر هم با ما لایحه هم با فرمایشات آقایان مخالفم

رئیس — پس تامل بفرمائید بعد از یک موافق بفرمائید

آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله عرضی ندارم **رئیس آقای اقبال السلطان** (اجازه)

اقبال السلطان — در موضوع وضع مالیات کتیرا چندین جلسه مذاکرات بعمل آمد بعد از آنکه رای اکثریت مجلس را کمیسیون قوانین مالیه فقهیه صد چهار برای مالیات کتیرا تعیین و بمجلس پیشنهاد کرد امروز باز همان تلگرافی هائی که در شورا اول برای آقایان بود هنوز آن نکرانها باقی است آقای کازرانی و بعضی دیگر از آقایان نمایندگان می فرمایند بر صادرات نباید چیزی تحمیل کرد چرا؟ برای اینکه سبب گرانی مال التجاره و بفروش رفتن آن در ممالک خارجه می شود بنده هم تصدیق میکنم که بر صادرات نباید تحمیل کرد حتی امکان نباید اسباب تسهیل بیهه مال التجاره را فراهم ساخت ولی باید دید این مسئله برای کدام مملکت است و آیا مملکت ایران بواسطه صادراتش می تواند با مالک دیگر رقابت کند؟ بنده که هر چه فکر می کنم بفظرم نمی رسد که دولت ایران بتواند بتوسط صادراتش با مالک دیگر رقابت تجارتی داشته باشد چرا؟ برای اینکه وسائل حمل و نقل بدبختانه برای ایران فراهم نیست آن مال التجاره که در ایران برای حمل و نقل یک خروار آن به مملکت دیگری بنجاما شصت تومان کرایه می گیرند در ممالک خارجه شاید با پنج باشش تومان یک خروار آنرا حمل میکنند از باب کرایه یک تفاوت همه بین تجارت ایران و تجارت ممالک دیگر هست که هر چو وقت موازنه بین آنها حاصل نمیشود اگر یک مال التجاره در مملکت ایران باشد و عین همان مال التجاره هم در یکی از ممالک خارجه باشد و بخواهند این هر دو مال التجاره را بمملکت ثالثی حمل کنند تجار ایران بواسطه گرانی کرایه نمی توانند مال التجاره خود را بآن مملکت حمل کنند چون خروار بنجاما شصت تومان تفاوت کرایه دارد نمی توانند مال التجاره خود را مثل مال التجاره دیگران بفروش

برسانند پس این مال التجاره که از ایران بخارجه حمل می شود مال التجاره ایست که در مقابل رقیب ندارد اگر هم رقیب داشته باشد مال التجاره آنها باندازه نیست که مانع فروش مال التجاره ایران در مملکت ثالثی بشود بنابراین بقیه بنده اگر وضع مالیاتی بر مال التجاره بشود ضرری بتجارت بر صادرات وارد نمی آورد آن مقدار مال التجاره که باید حمل شود حمل میشود زیرا در خارجه باین مال التجاره هائی که از ایران صادر می شود احتیاج دارند و اگر از ممالک دیگر عین این مال التجاره که از ایران صادر می شود حمل شود مال التجاره ایران بهیچوجه بفروش نمیرسد و این اجناسی که از ایران بخارجه حمل می شود اجناسی است که منحصر بایران است مثلاً کشمش که در روسیه بفروش میرود منحصر بایران است اگر از مملکت دیگری کشمش را بروسیه حمل کنند اسباب ضرر تجار ایرانی می شود پس این صد چهار که برای کتیرا مالیات وضع شده چندان تعمیلی بر تجارت وارد نمی آورد و اگر حساب کنیم خواهیم دید که این صد چهار مالیات کتیرا یک من را خواهد شد زیرا وقتی دقت کنیم می بینیم کتیرا خوب و بدش روی هم رفته یکمن بیست و پنج قران ارزش دارد و صد چهار بیست و پنج قران یکقران می شود پس یک من یک قران مالیات برای کتیرا چیزی نیست که سبب بشود کتیرا بخارجه حمل نشود و لطمه بتجارت وارد می شود از حیث کرایه است و فراهم نبودن وسائل حمل و نقل است که صدمه بتجارت وارد می شود پس بهتر این است که آقایان چندان سختگیری نفرمایند این لایحه زودتر از مجلس بگذرد

رئیس آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب — بنده همانطور که آندفهم هم عرض کردم با تمام فرمایشات آقایان و بالایچه مخالفم

رئیس — بنده تصور کردم موافق هستید

آقاسید یعقوب — خیر هم با ما لایحه هم با فرمایشات آقایان مخالفم

رئیس — پس تامل بفرمائید بعد از یک موافق بفرمائید

آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله عرضی ندارم **رئیس آقای اقبال السلطان** (اجازه)

اقبال السلطان — در موضوع وضع مالیات کتیرا چندین جلسه مذاکرات بعمل آمد بعد از آنکه رای اکثریت مجلس را کمیسیون قوانین مالیه فقهیه صد چهار برای مالیات کتیرا تعیین و بمجلس پیشنهاد کرد امروز باز همان تلگرافی هائی که در شورا اول برای آقایان بود هنوز آن نکرانها باقی است آقایان و بعضی دیگر از آقایان نمایندگان می فرمایند بر صادرات نباید چیزی تحمیل کرد چرا؟ برای اینکه سبب گرانی مال التجاره و بفروش رفتن آن در ممالک خارجه می شود بنده هم تصدیق میکنم که بر صادرات نباید تحمیل کرد حتی امکان نباید اسباب تسهیل بیهه مال التجاره را فراهم ساخت ولی باید دید این مسئله برای کدام مملکت است و آیا مملکت ایران بواسطه صادراتش می تواند با مالک دیگر رقابت کند؟ بنده که هر چه فکر می کنم بفظرم نمی رسد که دولت ایران بتواند بتوسط صادراتش با مالک دیگر رقابت تجارتی داشته باشد چرا؟ برای اینکه وسائل حمل و نقل بدبختانه برای ایران فراهم نیست آن مال التجاره که در ایران برای حمل و نقل یک خروار آن به مملکت دیگری بنجاما شصت تومان کرایه می گیرند در ممالک خارجه شاید با پنج باشش تومان یک خروار آنرا حمل میکنند از باب کرایه یک تفاوت همه بین تجارت ایران و تجارت ممالک دیگر هست که هر چو وقت موازنه بین آنها حاصل نمیشود اگر یک مال التجاره در مملکت ایران باشد و عین همان مال التجاره هم در یکی از ممالک خارجه باشد و بخواهند این هر دو مال التجاره را بمملکت ثالثی حمل کنند تجار ایران بواسطه گرانی کرایه نمی توانند مال التجاره خود را بآن مملکت حمل کنند چون خروار بنجاما شصت تومان تفاوت کرایه دارد نمی توانند مال التجاره خود را مثل مال التجاره دیگران بفروش

رئیس — آقای آقا میرزا سید حسن بله موافقم؟

آقا میرزا سید حسن — بله موافقم بفرمائید

آقا میرزا سید حسن — بطوری که سابق از کتیرا مالیات می گرفته اسباب زحمت تجار شده بود کمیسیون قوانین مالیه برای رفع این مخطورات و تسهیل و بابت مذاکره کرد و بالاخره در مجلس نتیجه این شد که یا صد بیست پانزده یا صد و بیست و پانزده در گمرک از کتیرا مالیات گرفته شود و این مسئله را هم پیشنهاد کرده بودند حالا می خواستم بدانم آقای وزیر مالیه هنوز بعقیده سابق خودشان باقی هستند یا اینکه عقیده ایشان تفاوت کرده و اگر عقیده ایشان بر آن عقیده سابق باشد خوب است این لایحه را مسترد دارد و در این مسئله اصلماً کلامی ندارد و در این مجلس حق ندارد پیش از آنکه دولت پیشنهاد می کند چیزی تصویب نماید و خیلی میل داشتم بدانم اگر پس از وزیر شدن عقیده ایشان تغییر کرده است آنوقت در این باب مذاکره شده و مادله خودمان را بیان کنیم که این مالیات مضرات و باید سعی کنیم که صادرات زیاد شود بهر جهت پس از اینکه بنده عقیده ایشان را دانستم هراض خود را عرض میکنم

رئیس — آقای حائری زاده

زیرا اگر صادرات ما مثل امروز کمتر از وارداتمان بود مجبور بودیم طلا و نقره از ایران خارج کنیم نه اینکه وارد شود چنانچه امروز بواسطه کمی صادرات همینطور شده که طلا و نقره از ایران خارج میکنند بهر جهت تا قبل از جنگ صادرات ما زیادی تر بر واردات داشت ولی امروز یا بواسطه بیش آمدن جنگ بین المللی یا جهات دیگر کار بجائی رسیده که صادرات ما نسبت بواردات در درجه صفر در حکم عدم است و بهیچ سبب تجار محترم که در واقع بنده آنها را در خدمت بوطن اولین مجاهدی دانم با فقدان وسائل و عدم توجه دولت نسبت بآنها از مجلس استرحام و استناده کرده که اغلب واردات را ممنوع کند و معنی این تقاضا این است که تجارت ما را موقوف کنند چرا اینکار را میکنند؟ برای اینکه ما فقیر شده ایم و مملکت ما فقیر شده است و در مقابل واردات هیچ امتنه نداریم که بخارجه حمل کنیم آنوقت بعضی از آقایان می فرمایند تجار که این کتیرا را بخارجه حمل میکنند یک منافع فوق العاده عاید آنها می شود که اگر مثلا بیش از صد بیست هم از آنها گرفته شود چندان تعمیلی بر آنها وارد نمی شود در صورتی که اینطور نیست مثلا یک تاجر وقتی مقداری کتیرا می خواهد از ایران بخارجه حمل کند اولاً قیمت ثابتی ندارد و نمی داند به قیمت میخرد و نمی داند به قیمت میخرد که قیمت از آن کتیرا را می خرد بملاوه چقدر بایستی کرایه حمل و نقل بدهد وقتی برات یون بگردد چقدر باید بدهد این دیگر بسته بنظر بانک است امروز قیمت یون در سه تومان است فردا چهار تومان می شود هر روز یک نرخی برای آن

رئیس — آقای حائری زاده

زیرا اگر صادرات ما مثل امروز کمتر از وارداتمان بود مجبور بودیم طلا و نقره از ایران خارج کنیم نه اینکه وارد شود چنانچه امروز بواسطه کمی صادرات همینطور شده که طلا و نقره از ایران خارج میکنند بهر جهت تا قبل از جنگ صادرات ما زیادی تر بر واردات داشت ولی امروز یا بواسطه بیش آمدن جنگ بین المللی یا جهات دیگر کار بجائی رسیده که صادرات ما نسبت بواردات در درجه صفر در حکم عدم است و بهیچ سبب تجار محترم که در واقع بنده آنها را در خدمت بوطن اولین مجاهدی دانم با فقدان وسائل و عدم توجه دولت نسبت بآنها از مجلس استرحام و استناده کرده که اغلب واردات را ممنوع کند و معنی این تقاضا این است که تجارت ما را موقوف کنند چرا اینکار را میکنند؟ برای اینکه ما فقیر شده ایم و مملکت ما فقیر شده است و در مقابل واردات هیچ امتنه نداریم که بخارجه حمل کنیم آنوقت بعضی از آقایان می فرمایند تجار که این کتیرا را بخارجه حمل میکنند یک منافع فوق العاده عاید آنها می شود که اگر مثلا بیش از صد بیست هم از آنها گرفته شود چندان تعمیلی بر آنها وارد نمی شود در صورتی که اینطور نیست مثلا یک تاجر وقتی مقداری کتیرا می خواهد از ایران بخارجه حمل کند اولاً قیمت ثابتی ندارد و نمی داند به قیمت میخرد و نمی داند به قیمت میخرد که قیمت از آن کتیرا را می خرد بملاوه چقدر بایستی کرایه حمل و نقل بدهد وقتی برات یون بگردد چقدر باید بدهد این دیگر بسته بنظر بانک است امروز قیمت یون در سه تومان است فردا چهار تومان می شود هر روز یک نرخی برای آن

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

رئیس — بفرمائید

رفعت الدوله — بنده موافقم.

می گوئیم آن ظلم و تعدی موقوف باشد البته ظلم باد و موقوف باشد تعدی باید موقوف باشد بنده ارتباط بین مطالب را این وانحصار آن را به کتیرا تنها نمی دانم چه معنی دارد رئیس — آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله — آقای آقا میرزا علی در تحت عنوان مخالفت با این ماده بایک اصل کلی و اصل مسلم هم مخالفت فرمودند اگر یک عوارضی که در دوره فترت وضع شده است مجلس همین قسم آن را مسکوت عنه بگذارد مثل این است که مجلس صحت آن را تصدیق میکند (بعضی گفتند خیر اینطور نیست)

حاج شیخ اسدالله — بخصوص در صورتی که مجلس هم آمده باشد آنوقت اگر آقا بفرمایند بنده رأی نمی دهم و اظهار مخالفت می نمایند یعنی چه؟ باید مالیات سابق بحال خودش باقی باشد رئیس — در این ماده دیگر مخالفتی نیست و دوقره پیشنهاد رسیده است قرائت می شود

(پیشنهاد آقای شیخ الاسلام اصفهانی بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد میکنم که لفظ اجرا در ماده دوم تبدیل شود بلفظ اعلان

رئیس — توضیح بدهید

شیخ الاسلام — بنده همانطوری که خدمت آقای طباطبائی هم عرض کرده ام تصورم کنم اینجا یک دوری لازم بیاید بواسطه اینکه صد چهار در سرحد گرفتن مستلزم این است که اخذ مالیات در محل موقوف شده باشد و موقوف شدن اخذ مالیات در محل مربوط باین است که در سرحد این قانون اجرا شده باشد این است که پیشنهاد کردم لفظ اجرا تبدیل بلفظ اعلان شود که بعد از این که این قانون اعلان شد مردم آسوده باشند نه اینکه هر وقت پیش امتای مالیه بروند جواب بدهند هنوز قانون اجرا نشده و از سرحد هم که استعلام بکنند جواب بدهند هنوز قانون اجرا نشده است این است که بنده این پیشنهاد را تقدیم داشتم و آقای طباطبائی هم قبول فرمودند مخیر — کمیسیون این اصلاح را قبول می کند

رئیس — اصلاح دیگری از طرف آقای حائری زاده رسیده است قرائت می شود (بعضی ذیل قرائت شد)

حائری زاده پیشنهاد می کند که بعد از ماده دوم توضیح ذیل نوشته شود

توضیح دولت و مالکین مرابع حق ندارند بعنوان حق المرتع و غیره از مستخرجین کتیرا و انقوزه و قلیاب چیزی مطالبه نمایند

محمد هاشم میرزا — این پیشنهاد

حاج شیخ اسدالله — بعضی گفتند خیر اینطور نیست

حاج شیخ اسدالله — بخصوص در صورتی که مجلس هم آمده باشد آنوقت اگر آقا بفرمایند بنده رأی نمی دهم و اظهار مخالفت می نمایند یعنی چه؟ باید مالیات سابق بحال خودش باقی باشد رئیس — در این ماده دیگر مخالفتی نیست و دوقره پیشنهاد رسیده است قرائت می شود

(پیشنهاد آقای شیخ الاسلام اصفهانی بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد میکنم که لفظ اجرا در ماده دوم تبدیل شود بلفظ اعلان

رئیس — توضیح بدهید

شیخ الاسلام — بنده همانطوری که خدمت آقای طباطبائی هم عرض کرده ام تصورم کنم اینجا یک دوری لازم بیاید بواسطه اینکه صد چهار در سرحد گرفتن مستلزم این است که اخذ مالیات در محل موقوف شده باشد و موقوف شدن اخذ مالیات در محل مربوط باین است که در سرحد این قانون اجرا شده باشد این است که پیشنهاد کردم لفظ اجرا تبدیل بلفظ اعلان شود که بعد از این که این قانون اعلان شد مردم آسوده باشند نه اینکه هر وقت پیش امتای مالیه بروند جواب بدهند هنوز قانون اجرا نشده و از سرحد هم که استعلام بکنند جواب بدهند هنوز قانون اجرا نشده است این است که بنده این پیشنهاد را تقدیم داشتم و آقای طباطبائی هم قبول فرمودند مخیر — کمیسیون این اصلاح را قبول می کند

رئیس — اصلاح دیگری از طرف آقای حائری زاده رسیده است قرائت می شود (بعضی ذیل قرائت شد)

حائری زاده پیشنهاد می کند که بعد از ماده دوم توضیح ذیل نوشته شود

توضیح دولت و مالکین مرابع حق ندارند بعنوان حق المرتع و غیره از مستخرجین کتیرا و انقوزه و قلیاب چیزی مطالبه نمایند

محمد هاشم میرزا — این پیشنهاد

حاج شیخ اسدالله — بعضی گفتند خیر اینطور نیست

حاج شیخ اسدالله — بخصوص در صورتی که مجلس هم آمده باشد آنوقت اگر آقا بفرمایند بنده رأی نمی دهم و اظهار مخالفت می نمایند یعنی چه؟ باید مالیات سابق بحال خودش باقی باشد رئیس — در این ماده دیگر مخالفتی نیست و دوقره پیشنهاد رسیده است قرائت می شود

(پیشنهاد آقای شیخ الاسلام اصفهانی بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد میکنم که لفظ اجرا در ماده دوم تبدیل شود بلفظ اعلان

رئیس — توضیح بدهید

شیخ الاسلام — بنده همانطوری که خدمت آقای طباطبائی هم عرض کرده ام تصورم کنم اینجا یک دوری لازم بیاید بواسطه اینکه صد چهار در سرحد گرفتن مستلزم این است که اخذ مالیات در محل موقوف شده باشد و موقوف شدن اخذ مالیات در محل مربوط باین است که در سرحد این قانون اجرا شده باشد این است که پیشنهاد کردم لفظ اجرا تبدیل بلفظ اعلان شود که بعد از این که این قانون اعلان شد مردم آسوده باشند نه اینکه هر وقت پیش امتای مالیه بروند جواب بدهند هنوز قانون اجرا نشده و از سرحد هم که استعلام بکنند جواب بدهند هنوز قانون اجرا نشده است این است که بنده این پیشنهاد را تقدیم داشتم و آقای طباطبائی هم قبول فرمودند مخیر — کمیسیون این اصلاح را قبول می کند

رئیس — اصلاح دیگری از طرف آقای حائری زاده رسیده است قرائت می شود (بعضی ذیل قرائت شد)

بر خلاف اصول مالکیت است
 رئیس - آقای حائری زاده
 (اجازه)
 حائری زاده - من این جمله را می دانم که شرعاً نمی شود مالک را از حق مالکیت خودش منع کرد ولی ما همیشه يك ماده قانون را جلو خودمان می گذاریم و سایر مواد را کنار می گذاریم و بهانه قانون ساز مواد را کنار می سازد و این اسلام حقوق مردم را پایمال می کنیم مثلا فلان مالك يك قناتی حفر کرده است و ده هزار ذرع زمین را مشروب می سازد و این اراضی را که آب آن قنات مشروب می سازد جزء ملک او نیست آنوقت ده فرسخ را حریم آن قرار می دهد و بعنوان این که این زمین حریم قنات من است از کار گرانگی که میروند کثیرا استخراج نمایند جلو گیری می کند و بعنوان حق المرتع از آنها پول می گیرد بعقیده بنده خوب است يك حدودی برای این موضوع معین شود که اقلا کار گرها بتوانند از علف صحرا استفاده کنند و از آنها جلو گیری نشود نه اینکه يك جا حق المرتع بدهند و یکدفعه هم از آنها در سرحد مالیات بگیرند خوب است آقای وزیر يك طرح وزینته برای کار تهیه کنند که آن بدبختها راحت و آسوده باشند حقوق آنها محفوظ باشد و اگر اصلاح دیگری بنظر آقایان برسد پیشنهاد فرمایند بنده با ایشان موافقت می نمایم نه اینکه يك مالك ده فرسخ زمین را از برای ملك خودش حریم قرار بدهد و مردم را از استفاده نمودن از گیاه صحرا محروم کند
 رئیس - آقای تدین عضو کمیسیون هستند ؟
 تدین - خیر ولی مخالف با این پیشنهاد آقای حائری زاده هستم
 رئیس - آقای سلطان العلماء (اجازه)
 سلطان العلماء - برای تذکر خاطر آقای حائری زاده عرض می کنم علاوه بر اینکه این پیشنهاد مخالف است با الناس مسلطون علی اموالهم و انفسهم با قانون اساسی هم مخالف است و با لغرض که آقایان باین پیشنهاد رای بدهند قانونیت ندارد و بنده در این موقع بیش از این عرضی ندارم
 رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
 حاج شیخ اسدالله - بنده عرضی ندارم
 رئیس - آقای آقا سید محمد تقی طباطبائی (اجازه)
 آقا سید محمد تقی - عرایض بنده گفته شد
 رئیس - کمیسیون در این اصلاح چه عقیده دارد
 مخبر - این مذاکره که در کمیسیون

شد ولی بواسطه همین مجبوراتی که اینجا صحبت شد قرار شد این مسئله مسکوت منه بماند باین جهت کمیسیون نمی پذیرد
 رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه بودن اصلاح آقای حائری زاده آقایانی که این اصلاح را قابل توجه میدانند قیام نمایند .
 (فقط دو نفر قیام نمودند)
 رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد دیگری از طرف آقای حاج امین التجار رسیده است قرائت می شود
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد می کنم که اسم انقوزه و قلیاب از این ماده حذف شود
 رئیس - آقای حاج امین التجار (اجازه)
 حاج امین التجار - از این ماده اینطور معلوم می شود که از انقوزه و قلیاب هم باید مالیات گرفته شود در صورتی که رأی مجلس این بود که از آنها چیزی گرفته نشود باین جهت پیشنهاد کردم این دو کلمه از این ماده حذف شود
 مخبر - مقصود از این ماده همان است که فرمودید و اگر این دو کلمه را از اینجا حذف کنیم آنوقت همان صدی بیست یا صدی سی را که سابق می گرفتند خواهند گرفت .
 حاج امین التجار - پیشنهاد را مسترد می دارم .
 رئیس - ماده دوم قرائت می شود و رأی می گیریم
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده دوم - مالیات و عوارضی که تا کنون از مواد کثیرا و انقوزه و قلیاب دریافت می شده است بکلی موقوف و از تاریخ اعلان این قانون در داخله ملک هیچگونه مالیات و عوارض به رسم و رسم باشد چه از مالک و چه از عماله که آنرا استخراج می کنند و چه از تجار معاملین آن نباید مطالبه بشود .
 رئیس - رأی می گیریم بماده دوم بترتیبی که قرائت شد آقایانی که ماده دوم را تصویب می کنند قیام فرمایند
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد . ماده سوم قرائت میشود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده سوم - صاحبان کثیرای موجوده باید در مدت یکماه پس از نشر اعلان از طرف دولت کثیرای خود را با اداره مالیه محل ارائه نموده جواز مجانی دریافت دارند تا در موقع خروج از سرحد از پرداخت مالیات معاف باشند .
 رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
 ارباب کیخسرو - می خواستم آقای

مخبر توضیح بدهند که مقصود از جواز مجانی چیست ؟
 اگر چه بنده با اساس مطلب مخالف بودم و در آنوقت نوبت به بنده نرسیده عرایضم را عرض کنم و چون اکثریت مجلس رأی داد البته مطاع است ولی می خواستم از آقای مخبر سؤال کنم که مقصود از جواز مجانی چیست ؟
 آیا مقصود این است به کسانی که مالیات خود را در محل پرداخته اند و از صدور داده شود یا بصاحبان کثیرا فرجه داده می شود که در ظرف یکماه اعم از این که مالیات داده باشد یا نه داده باشد کثیرای خود را از ارائه دهند و جواز دریافت نمایند مقصود این است توضیح داده شود که معلوم شود -
 مخبر - چون ممکن است یک مقدار کثیرا از سال گذشته باقی باشد و مالیات خود را به ترتیب سابق پرداخته باشند و برای این که مجدداً در موقع صدور در سرحد گرفتار این مالیات نشوند بدون این که چیزی بدهند يك جواز مجانی بآن ها داده می شود که کثیرای خود را از سرحد خارج کنند .
 رئیس - آقای کازرانی (اجازه)
 آقای میرزا علی کازرانی - يك قسمت از عرایض بنده را ارباب کیخسرو اظهار نمودند و آنوقت عبارت ماده اینطور بود که تجار در موقع حمل کثیرا جواز های خود را با اداره گمرک ارائه دهند تا از تأدیه مالیات در گمرک معاف باشند آقای ارباب کیخسرو اعتراضات خود را این بود که تجار سندی در دست ندارند آنوقت از یک طرف مالیات را پرداخته اند و از طرف دیگر در گمرک هم از آن ها مطالبه می شود این مطلب در کمیسیون مذاکره شد و بالاخره اینطور نتیجه گرفته شد که مطلق کثیرای موجود اعم از این که مالیات پرداخته باشند یا نپرداخته باشند تا يك ماه دیگر که موقع استخراج کثیرای جدید است به آنها مهلت داده شده که کثیرای خودشان را با اداره مالیه محل ارائه داده و جواز مجانی دریافت دارند تا در موقع خروج از آنها ممانعت نشود
 رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)
 محمد هاشم میرزا - مقاصدی را که آقای اقبال السلطان فرمودند از این عبارتها مفهوم نمی شود عبارت قانون باید بقدری واضح باشد که اشخاصی هم که کثیرا می فروشند آنرا بفهمند نه اینکه منحصراً باین باشد که کمیسیون مالیه آن را تصویب کند باین جهت باید نوشته شود (صاحبان کثیرا های موجوده که مالیات خود را پرداخته اند) و اشخاصی که مالیات خود را نپرداخته اند وقتی رفتند در سرحد باید موافق این قانون جدید مالیاتشان را بپردازند ولی آنها هم که مالیات خود را پرداخته اند برای اینکه اسباب زحمت برای آنها نشود باید تحصیل جواز بنامند يك ماه هم برای این کار خیلی کم است و باید اقلا سه ماه باشد بجهت اینکه بعضی جاهای است که شاید فاصله آن تا محلی که میخواهند جواز بگیرند هفتاد فرسخ باشد و اگر آقای مخبر مدت سه ماه را بپذیرند مقصود حاصل

يك قسمتشان مالیات نداده باشند آیا آنها هم جواز مجانی داده میشود یا خیر؟
 بدنام چطور بین این سه قسمت را تفکیک میکنند .
 رئیس - آقای ناظم دفتر (اجازه)
 ناظم دفتر - عرایض بنده را آقای فتح الدوله فرمودند و دیگر عرضی ندارم .
 رئیس - آقای سلطان العلماء (اجازه)
 سلطان العلماء - بنده می خواستم توضیحاتی عرض کنم که آقای مخبر اظهار نمودند .
 رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)
 اقبال السلطان - در جلسه گذشته آقای ارباب کیخسرو راجع به کثیرا اعتراض نمودند و آنوقت عبارت ماده اینطور بود که تجار در موقع حمل کثیرا جواز های خود را با اداره گمرک ارائه دهند تا از تأدیه مالیات در گمرک معاف باشند آقای ارباب کیخسرو اعتراضات خود را این بود که تجار سندی در دست ندارند آنوقت از یک طرف مالیات را پرداخته اند و از طرف دیگر در گمرک هم از آن ها مطالبه می شود این مطلب در کمیسیون مذاکره شد و بالاخره اینطور نتیجه گرفته شد که مطلق کثیرای موجود اعم از این که مالیات پرداخته باشند یا نپرداخته باشند تا يك ماه دیگر که موقع استخراج کثیرای جدید است به آنها مهلت داده شده که کثیرای خودشان را با اداره مالیه محل ارائه داده و جواز مجانی دریافت دارند تا در موقع خروج از آنها ممانعت نشود
 رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)
 محمد هاشم میرزا - مقاصدی را که آقای اقبال السلطان فرمودند از این عبارتها مفهوم نمی شود عبارت قانون باید بقدری واضح باشد که اشخاصی هم که کثیرا می فروشند آنرا بفهمند نه اینکه منحصراً باین باشد که کمیسیون مالیه آن را تصویب کند باین جهت باید نوشته شود (صاحبان کثیرا های موجوده که مالیات خود را پرداخته اند) و اشخاصی که مالیات خود را نپرداخته اند وقتی رفتند در سرحد باید موافق این قانون جدید مالیاتشان را بپردازند ولی آنها هم که مالیات خود را پرداخته اند برای اینکه اسباب زحمت برای آنها نشود باید تحصیل جواز بنامند يك ماه هم برای این کار خیلی کم است و باید اقلا سه ماه باشد بجهت اینکه بعضی جاهای است که شاید فاصله آن تا محلی که میخواهند جواز بگیرند هفتاد فرسخ باشد و اگر آقای مخبر مدت سه ماه را بپذیرند مقصود حاصل

میشود و اما هم به آسودگی میتوانیم رأی بدهیم .
 رئیس - آقای رفعت الدوله (اجازه)
 رفعت الدوله - این مطالب مکرر در کمیسیون گفته شده از کثیرا تا بحال در سرحد چیزی گرفته نشده کمیسیون این قانون را اینطور نوشت که در سرحد يك مبلغی بپردازند و اینکه شاهزاده محمد هاشم میرزا فرمودند ممکن است صاحبان کثیرا دردها باشند اینطور نیست برای اینکه در شهر هیچوقت مالیات نمی گرفته اند و مطمئن میدانند که کثیرا در شهر عمل نمی آید و در دهات عمل می آید و در آنجا تحصیلداران مالیه ده يك و یا ده دو یا ده سه را می گرفته اند و هیچ جواز هم بآنها داده نمی شود راجع به ماهی هم که آقای کازرانی فرمودند اگر ماه ماه را تصویب کنیم و صاحبان کثیرا سه ماه مهلت بدهیم کثیرای امسال بکلی مستهلك میشود برای اینکه از اول سرطانشروع باستخراج کثیرا میشود و آقایان نمایندگان اصناف بخوبی میدانند خود بنده هم از کرمان اطلاع دارم که از اول سرطانشروع استخراج کثیرا شروع میشود و اگر بخوایم ۳ ماه مهلت بدهیم عایدات کثیرای امسال بکلی از بین خواهد رفت و این يك ماه را برای این قرار دادیم که صاحبان کثیرا بفوریت کثیرای خود را که از سال گذشته باقی مانده است با اداره مالیه ارائه داده و جواز مجانی دریافت دارند که در سرحد چیزی از آنها گرفته نشود
 رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
 ارباب کیخسرو - از ادله که آقایان بیان کردند معلوم شد که بنده حق داشتم آن اعتراض را بنمایم در صورتی که بنده مقصودم اعتراض نبود بلکه مقصودم استیضاح بود آقای مخبر يك طریق توضیح دادند و آقای اقبال السلطان که از اعضاء کمیسیون هستند قسم دیگر توضیح دادند و در صورتی که از کمیسیون تا اینجا دو قسم توضیح داده شده امنای مالیه حق دارند هر کدام بپیل و اراده خود این قانون را اجرا کنند آقای مخبر فرمودند مقصود کثیرا هائی است که در انبار ها از سال گذشته باقی مانده و مالیات خود را پرداخته اند و آقای اقبال السلطان فرمودند اهم از اینکه مالیات پرداخته باشند یا نپرداخته باشند اگر چه بنده اساساً با این مالیات مخالفم ولی حالا که مجلس تصویب کرده است مطاع است و با سه ماه هم بنده مخالفم و با يك ماه موافقم ولی مقصودم این است توضیح فرمایند که هر کس بپیل و اراده خودش این ماده را تفسیر نکند
 مخبر - بنده گمان می کنم آقای ارباب کیخسرو بر عرض بنده توجه فرمودند باید تفسیر شوند بنده عرض کردم ممکن است

کثیرای از سال گذشته در انبار ها باشد که مالیات خود را پرداخته باشند و البته در ضمن آنها ممکن است کثیراهائی هم باشد که مالیات خود را نپرداخته باشند بایستی همیشه مذاکرات جلسات قبل را در نظر داشت و فهمید چرا کمیسیون ماده را تغییر میدهد و اگر مذاکرات جلسه قبل را طرف پیدا نمی کند در جلسه قبل مسئله اشکالی اشخاصی که مالیات کثیرای خودشان را پرداخته اند ممکن است و رفقه در دست نداشته باشند و آنوقت مجدداً در سرحد از آن ها مالیات بگیرند والا اصل ماده را بورت کمیسیون اینطور بود (که صاحبان کثیرای موجوده که مالیات کثیرای خود را بترتیب سابق پرداخته اند) نظر بمذاکراتی که در مجلس شد این عبارت را برداشته اند برای این که اشکالاتی پیش نیاید و کسانی که مالیات خود را پرداخته اند مجدداً مجبور به تأدیه مالیات نشوند اینجا حالا مسئله دو مشکل پیدا می کند یکی اینکه اشخاصی که مالیات کثیرای خود را داده اند و در باره مالیات ندهند و چون مجلس در سرحدات مالیات ندهند و دیگر اینکه کسانی که مالیات خود را نپرداخته اند آنها که در موقع عبور از سرحد مالیات ندهند و از هیچ يك مطالبه نشده و چون مجلس قسمت اول را اهمیت میداد بامن واسطه گفتند برای اینکه يك تاجر که مالیات داده است دو دفعه مالیات ندهد بایستی از قسمت دوم صرف نظر کرد و تمام کثیراهائی که موجود است صاحبان آنها جواز بگیرند و در سرحد از آنها چیزی مطالبه نشود
 حالا اگر از طرف کمیسیون نظر می در این ماده داده شده است نظر بتمایل مجلس و مذاکراتی بوده است که در جلسه قبل شده و اما در باب سه ماه بعقیده بنده کسانی که سه ماه را پیشنهاد کرده اند با اصل این مالیات مخالف هستند و مطابق عقیده خود این پیشنهاد را نمی نمایند
 رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
 ارباب کیخسرو - بنده عرض کردم چون اینجا دو قسم توضیح داده شد بهتر این است مجدداً توضیح فرمایند تا ماده واضح باشد و بنده مخالف عقیده سابق خودم چیزی عرض نکردم
 رئیس - مذاکرات را آقایان کافی میدانند
 (جمعی گفتند کافی است)
 رئیس - پیشنهادی رسیده است قرائت میشود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد می نمایم که این ماده باین ترتیب نوشته شود
 ماده سوم - صاحبان کثیرای موجوده

که مالیات خود را پرداخته اند در ظرف سه ماه الی آخر .
 محمد هاشم میرزا
 رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)
 محمد هاشم میرزا - ایرادی را که آقای طباطبائی فرمودند بنده وارد نمی دانم برای اینکه بعد از آنکه مافانوی گداشته و قائل شدیم که صد پنج یا صد چهار بگیرند برای همه سالها همان را قائل هستیم دیگر بنده نمی فهمم چه تفاوتی باید گذاشت مابین کثیرای امسال با سال دیگر وقتی که ماصد چهار را قرار دادیم برای کثیرای امسال همان را قائل هستیم و برای کثیرای سال آینده هم همان را اول مقصود از این ماده اینطور نیست فلسفه که این ماده دارد این است که وقتی کسی یکدفعه مالیات داده دیگر دو دفعه مالیات از او نگیرند و راضی این است که سند در دست داشته باشد و برود جواز بگیرد تا در سرحد از تأدیه گمرک معاف باشد والا اگر سند درست نداشته باشد چطور می تواند بگیرد بن جواز بدهید که در سرحد معاف باشم پس علت اینکه این پیشنهاد را نمی پذیرند چیست؟ البته وقتی کثیرا بگمرک رفت گمرک بتکلیف قانونی خودش رفتار خواهد کرد و اگر من مالیات خود را پرداخته ام بروم جواز می گیریم و اگر نپرداخته ام و بدانم در سرحد از من خواهند گرفت دیگر خود را معطل نمی کنم بی جواز بروم بنظر من يك ماه کافی نیست و این ماده اسباب ضرر مردم است و بنده برای این کار سه ماه را زاید نمی دانم
 مخبر - اینکه می فرمایند ما مابین کثیرای یارسال و امسال فرق می گذاریم ابتدا فرقی نیست مقصود این است مالیاتی که بطرز سابق پرداخته شده مجدداً مطالبه نشود و از سال آینده مطابق قانونی که از مجلس گذشته است پرداخته شود و اینکه می فرمایند چرا این پیشنهاد را نمی پذیرند عقیده خود بنده و بعضی اعضاء کمیسیون این بود که عبارت (هر کدام مالیات خود را پرداخته اند) نوشته شود ولی نظر بمذاکراتی که در مجلس شد و آقایان فرمودند چون در سال گذشته معمول نبوده است مالیات خودشان را در سرحد بدهند و کسانی که مالیات خود را بطریق سابق پرداخته اند ممکن است قبض در دست نداشته باشند باین جهت مجدداً گرفتار مالیات صد چهار شوند این بود که کمیسیون این عبارت را برداشت و اینطور نوشت و اینکه می فرمایند مدت سه ماه مثل این است که میخواهند اصلا این ماده نباشد می فرمایند کسی که باید در سرحد گمرک بپردازد چرا خودش را معطل می کند بنده عرض می کنم خوب است درست توجه فرمایند سابقاً جوازی که در سرحد

ارائه بدهد در کار نبود و يك صورت معنی هم ندارد و در نتیجه اسباب اشکال میشود که بصاحبان کثیرا بگویند آن قبض را ارائه بدهید بنابراین بهتر این است کثیرا های موجوده را با اداره مالیه محل ارائه بدهید بنابراین بهتر این است کثیرا های موجوده را با اداره مالیه محل ارائه بدهند در هر حال بنده نسبت بعقیده خودم در این پیشنهاد مخالفی ندارم و اگر مجلس رأی بدهد کمیسیون هم موافق است
 رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد (اجازه)
 حاج میرزا علی محمد - این ماده فقط راجع بکثیرا های موجوده است و از برای کثیراهای بد حکمی نمی کند آقایانی که سه ماه پیشنهاد می کنند باید متذکر باشند که اگر سه ماه قرار دهند تا سه ماه دیگر کثیرا های تازه امسال خارج شده خواهد شد و در این مدت تماماً میتوانند بروند و مجدداً جواز بگیرند اگر آقایان بفرمایند اشخاصی که قبض و سند دارند می توانند بروند جواز بگیرند و ما بقی نمی توانند برای توضیح عرض بکنم معمول گرفتن مالیات این بوده است که دولت مباشرتاً بجل می فرستاده است و از اشخاصی که متصدی اخذ کثیرا بوده اند يك مالیاتی می گرفته است و نظر بآزادی آن کثیرا در داخله و خارجاً هیچوقت شخص تاجر قبض مالیاتی را از آن شخص کثیرا بگیر نمی گرفته است هیچوقت همچو چیزی معمول نبوده چون در سرحد کسی مرض آنها نبوده است و انگهی اشخاصی که این کثیرا را می گیرند ممکن است بنده تاجر بروند پس باید آن قبض را ده قسمت کنند و هر قسمت آنرا بيك نفر بدهند کمیسیون بعد از اینکه وقت نظر در این کار کرد مجبور بود يك اعضاء در این امر بکنند زیرا همانطور که آقای مخبر اظهار کردند ممکن بود یا ضرر متوجه دولت بشود و یا متوجه ملت بشود ولی کمیسیون ترجیح داد که يك ضرر مختصر صد چاهاری نسبت بکثیرا هائی که مالیات نداده اند بدولت وارد آورد تا اینکه تمهیل بر دم نشود و اشخاصی که مالیات صدی سی در محل پرداخته اند يك صد چهارم در سرحد از آنها گرفته نشود این است تأمندی که کثیرای موجوده بیرون نیامده و در طرف این مدت يك اشخاصی که دارای کثیرا می باشد چه مالیات داده باشند چه نداده باشند چه قبض در دست داشته باشند چه نداشته باشند باید بروند جواز بگیرند ولی از کثیرا های امسال آنها بعد از این يك ماه بیرون بیایند از قرار صد چهار باید مالیات بگیرند
 رئیس - آقای اقبال السلطان

(اجازه)

اقبال السلطان - گمان میکند فرمایشات آقای طباطبائی و اظهارات آقای دولت آبادی شاهزاده محمد هاشم میرزا را قانع کرده باشد اگر قانع نشده باشند ممکن است بنده هم عرض کنم

محمد هاشم میرزا - خیر چون مدلول عرض بنده اینطور نبوده که فرمودند اگر اجازه می فرمایند توضیح بدهم

رئیس - بیشتر از یکدفعه نمیشود توضیح داد پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا قرائت می شود و رأی نمی گیریم

محمد آقاي - قرائت شد مجدداً قرائت شد

رئیس - رأی می گیریم به قابل توجه بودن اصلاح آقای محمد هاشم میرزا آقایانی که قابل توجه می دانند قیام فرمایند

عده قلبی قیام نمودند

رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد دیگری از آقای ناظم دفتر رسیده قرائت میشود

عده قلبی قیام نمودند

(بشرح ذیل قرائت شد)

در ماده سوم بنده پیشنهاد می کنم بر اینکه اینطور نوشته شود امانای مالیه از صاحبان کثیرا از تاریخ اعلام بهیچوجه مطالعه چیزی نکنند که مأمورین سرحدات در موقع خروج از سرحد مطالعه نمایند و اشخاصی که فعلا مالیات خود را پرداخته و جواز در دست دارند مأمورین سرحدات آن جواز را مضمی دانسته و هر کس جواز ندارد اخذ نماید

رئیس - آقای ناظم دفتر (اجازه)

ناظم دفتر - چون مقصود آقایان این است دومرتبه مالیات داده نشود از این جهت عرض می کنم هر کس جواز در دست دارد باید آن جواز را مضمی دارند و هر کس جواز در دست ندارد صد چهار را باید از او بگیرند

عده قلبی قیام نمودند

رئیس - قابل توجه نشد اصلاح آقای فتح الدوله قرائت میشود

عده قلبی قیام نمودند

رئیس - قابل توجه نشد اصلاح آقای فتح الدوله (اجازه)

اقبال السلطان - راجع باین ماده دو سه مرتبه پیشنهاد شده یکی اینکه کثیرا هائی که مالیات داده اند از گمرک معاف باشد و جواب هم داده شد چون در جلسه قبل ماده اینطور بوده که از کثیرا هائی که مالیات داده اند مالیات دوباره گرفته نشود

رئیس - عین ماده است بضمیمه یک عبارت - آقای فتح الدوله (اجازه)

(بشرح ذیل قرائت شد)

رئیس - رأی می گیریم آقایانی که ماده سوم را تصویب می کنند قیام فرمایند

عده کثیری قیام نمودند

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رشد برای اینکه اگر ما فرجه ومدت را بیستروز قراردادیم که وزارت مالیه وسائل اعلان را تهیه کند و بعد از بیست روز حتی تا یک سال بعد اعلان کنند معنی ندارد و بالاخره اگر بناست امسال ترتیبی در این کار داده شود بعقیده بنده باید اعلان و مدت آن معین باشد و اساساً محتاج نیست که این اعلان عبارت از اوراق چاپی باشد و در همه جا منتشر شود در بعضی جا ها که بازار خرید و فروش کثیرا است ممکن است مأمور مالیه آنجا فوراً دوره قیام چاپی سواد ابلاغ وزارت مالیه را بمرتب یک کاروانسرای چسبانده و تجار اطلاع پیدا کنند و همینطور در جا هائی که اشخاص کثیرا گیر با طرف مبادله کثیرا هستند فوراً مسوق می شوند و از مراتب آگاهی حاصل می نمایند و فرضاً اگر در روز ممکن نیست ممکن است موعده را پانزده روز قرارداد ولی بطوریکه آقای وزیر مالیه می فرمایند اگر بیستروز را برای شروع اعلان قرار دهیم و از آنطرف هم مدت اعلان معلوم نباشد بعقیده بنده ماده سابق هیچ معنی نخواهد داشت

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

باید سه چیز را بر مردم بفهماند و سه منظور در آن ملاحظه شود یکی اینکه آن مالیات صدسی را مطابق معمول سابق مردم نباید پردازند این مسئله را وزارت مالیه بتوانند در ظرف سه روز به تمام مالش تلگراف کنند که متعرض حال مردم نشوند ولی عهده مطلب راجع به قسمت دوم است که باید بوقوع اجرا گذارده شود راجع به ماده اول که اخذ در سرحد باشد اگر معترض در روز پانچ روز زیادتر باشد اهمیت ندارد بواسطه اینکه در کثیرا های سال آئینده در سرحد باید بگیرند والا آن هائی که موجود است بموجب این ماده حق ندارند مالیات آن از آنها دریافت کنند يك قسمت هم راجع به ماده سوم است

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

قانون باید طوری جامع الاطراف باشد که تمام ذرایق در آن ملاحظه شود و اگر مسا موافق این ماده بخواهیم رفتار کنیم باید در تمام نقاط کوهستانی هم از حالا تا ده روز دیگر اعلان کنیم پس عبارت را خوبست طوری ترتیب دهید که دولت هم بتواند با آن موافقت کند ولی به ترتیبی که فرمودید اگر مدت را ده روز قرار دهید غیر ممکن است و در روز شاید همین قدر کفایت کند که اعلان تازه مرکز بولایات برسد فرضاً این اعلان بوسائل روزنامه بعمل آید باز کمتر از بیستروز نمی شود مدت برای او معین کرد در هر حال برای اجرای آن کمتر از بیست روز مشکل است

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

وزیر مالیه هم مقصود بنده را درک و تصدیق می فرمایند حالاً اگر بکدام راز باومی دانند ممکن است ده روز معین کنند در صورت آن کاری ندارم و بسته به نظر خودشان است

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

بر خلاف قانون اساسی رأی بدهد و باز تذکر بدهم که باید قانون با مضامین و اصلاحیه حضرت همایونی برسد و بموجب قانون اساسی با اصلاحیه حضرت باید تلگراف شود و آقایان باید بدانند رأی را که می دهند باید مطابق قانون اساسی و قابل اجرا باشد و تعجب می کنم چرا آقای مغیر پیشنهاد بنده را قبول نکردند و این فرمایش را فرمودند

مغیر - بنده تعجب می کنم جنابعالی چرا اینطور حرف می زنید!

رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام فرمایند

رئیس - قابل توجه نشد ماده چهارم قرائت می شود و رأی می گیریم

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

رئیس - تصویب شد

نشده باید فرق و تفاوتی گذاشت (مباهوقیل و قال)

رئیس (خطاب به آقایان و کلامه) آقا بگذارید اظهارات خودتان را بنمائید

حائری زاده - بعضی از مواد قانون اسلام را که بصره و صلاح مالکین است گرفته و سایر مواد را مسکوت عنه گذارده ایم قانون اسلام برای تأمین آزادی در دنیا پیدا شد و خیلی بهتر عملی تر آزادی را تأمین می کند تا آن مرانامه های غیر عملی که احزاب مختلفه برای نیل به آرزوی خود نوشته اند و بعضی اینکه تمام مواد این قانون عظیم ایشان را بموقع اجرا گذاریم فقط يك کله تجیر را از آن میان گرفته و مابقی را مسکوت عنه می گذاریم . یک نفر نباید صغرها را تخصیص بخودش بدهد و رعایا را از استفاده کردن کباب صحرا باز دارد و اگر این طور باشد دموالیات از مردم گرفته می شود بکسی بعنوان حق الرئع دولت و ملائین خواهند گرفت یکی هم بعنوان مالیات در گذرک مطالبه خواهند نمود به رجعت بنده کاملا با این قانون مخالف هستم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله جناب عالی هم مخالفید؟
حاج شیخ اسدالله - بلی
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا

چطور؟
محمد هاشم میرزا - بنده هم مخالفم.
رئیس - آقای آقا سید یعقوب موافقت؟

آقا سید یعقوب - بلی
رئیس - بفرمائید
آقا سید یعقوب آقای حائری زاده اینکے الناس مسلطون علی امرالمومنین انفسهم قانون مقدس اسلام است آقا آمده اند عنوان کارگر را رد دست گرفته و بقران قانون مقدس اسلام حمله می کنند آقا این حمله بر قرآن نمی شود احکام قرآن و دیانت اسلامی افراد مسلمان را بر مایملک خود سلطه و اختیار داده است کسی که جائی را تصحیح کرد مالک آن می شود و وقتی مالک آن شد تصرف و نصب نمودن آن برخلاف قانون اسلام است و اگر کسی معتقد بدیانت اسلام باشد می داند که اگر یک وجب زمین کسی را غصب کند روز قیامت طوفی از آتش به گردن او انداخته می شود

حائری زاده - بنده منکر قوانین اسلام نیستم و هرایش من قانون اسلامیت را از بین نمی برد
رئیس (خطاب بعائری زاده) وقتی شما حرف میزدید بدیگران گفتن مساکت باشند و اظهارات شما را بشنوند خوبست شما هم نسبت بسایرین همین ملاحظه را

بکنید
آقا سید یعقوب - لوازم مالکیت آثارش مداخله کردن در ملک است کارگر و رنجبر ایران همه مسلمان هستند شخص مسلمان باین حرفها دست از مسلمانی و مذهب خود بر نمی دارد و آنها دارای عقاید پاک اسلامی هستند می خواهند همان طور که مسلمان با بصره و جوه گذارده اند مسلمان هم از این نشاء بروند اراضی که مردم خریده اند معین است و اراضی هم که باسلطوع و الرقبه با کمال میل و از روی اشتیاق دین مبین و شریعت اسلام را قبول کرده اند معین است و همینطور اراضی که لشکر اسلام قهرآ بر آن تسلط و سلطه پیدا کرد او هم معین است و بموجب قانون اسلام هر کس اراضی را تصرف کرد مالک او میشود حتی اینکه بعضی حق المار را جاز میدهند و بعضی از فقها عقیده شان بر این است که آن هم جائز نیست تصرف در مال غیر بدون اجازه صاحب حرام است همان دیانت اسلام که شما آن را برای آزادی حره برقرار می دهید برای مالکیت حدودی معین کرده است اگر شما می خواهید قانون اسلام را تبیت کنید خوبست باین الفاظ متکی نشوید و صریحاً مسئله را بگوئید که من عقیده دارم که بطون اودی و رؤس جبال متملق بامام است و او رابعدست شیعیان داده و هر شیعه که آن ها آباد کرده متملق باو بشود پس هر کس این اراضی را تصحیر کرد متعلق بخودش می شود اینها يك چیز هائی است که اصلاً مذاکره لازم ندارد مغالفتی که بنده دارم از این نقطه نظر است که باید صد پنج معین شود

رئیس - آقای شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده از این نقطه نظری که آقای حائری زاده فرمودند با این لایحه مخالفم بلکه از نقطه نظر دیگری است که اظهار مخالفت میکنم و به آن تنیدی که آقای آقا سید یعقوب بیان فرمودند بنده عرض نمیکنم بلکه با برهان و دلیل ایشان را رد میکنم

رئیس - از مطلب دور نیفتید
حاج شیخ اسدالله - از این مطلب می گذریم ممکن است در خارج یا آقای حائری زاده مذاکره کرد قانعان کنم و گمان می کنم اشتباه فرموده اند در هر صورت نسبت پان قسمت از اعتراض خودم

عرض میکنم که این قانون اگر بنا شود باین ترتیب بموقع اجرا گذاشته شود برخلاف قانون اساسی است
آقایان در مورد تفسیر و ترجمه يك ماده قانون اساسی چقدر حرارت می کنند ولی در این جا که صریح قانون اساسی است برای اینکه مالیات کثیرا از بین نرود از قانون اساسی صرف نظر می کنند

بنده الان این چند اصل قانون اساسی را می خوانم ملاحظه بفرمائید اصل شانزدهم می گوید کلیه قوانین که برای تشبه مبانی دولت و سلطنت و انتظام امور مملکت و اساس وزارتخانه ها لازم است باید بتصویب مجلس شورای ملی رسد

اصل مقدمه لوابیح لازمه را در ایجاد قانونی یا تفسیر و تکمیل و نسخ قوانین موجوده مجلس شورای ملی در موقع لزوم حاضر می نماید که باتصویب مجلس سنا بصحه های یونی رسانده بموقع اجرا گذارده شود

(يك نفر از نمایندگان مجلس سنا که نداریم)
حاج شیخ اسدالله - اجازه می فرمائید که بنده هم می دانم ماده دیگری هست که تا زمانیکه مجلس سنا نیست مجلس شورای ملی باید بموقع اجرا گذاشته شود پس مسئله سنا از بین می رود فقط بتصویب مجلس باصحه های یونی باقی میماند

محمد هاشم میرزا - اصل دیگری هم هست بخوانید
حاج شیخ اسدالله - بلی اصل چهل و نهم هم هست
ولی این اصل راجع بقوانین عس و راجع بقوانین مجلس نیست خلاصه باید قوانین موضوعه بصحه های یونی برسد برای اینکه قانون اساسی این طور می گوید اگر هم مطلب غیر از این باشد باید مجلس اول این مطلب را حل بکند

پس از آن رسمیت باین قانون بدهد در این جا نوشته است:
وزیر مالیه مأمور اجرای آن است و ابداً اسمی از امضای اعلیحضرت نیست پس در صورتی دولت می تواند این قانون را بموقع اجراء گذارد که باامضای اعلیحضرت برسد و ممکن است اعلیحضرت تلگراف شود و تلگرافاً اجازه بدهند و تا زمانی که باامضای نرسد (چون سابقه هم دارد که باامضا میرسد) عقیده بنده این است که این قانون بلکه هر قانونی که باامضای اعلیحضرت را ندارد رسمیت ندارد مگر آنکه قانون اساسی را تغییر کنند
مخبر - بنده حقیقتاً منظور نظر آقای حاج شیخ اسدالله را نمی فهمم آیا مقصودشان

این است که این قانون اجرا نشود و از مجلس نکند یا اینکه موقع اجرای آن بگذرد در این جا يك ماده نوشته نشده است که بصحه اعلیحضرت نرسد و همچنین در قوانین يك ماده مخصوصی راجع بصحه های یونی نوشته نمی شده است که ما در این قانون آن ماده حذف کرده باشیم يك وظیفه ایست که عملاً دولت باید انجام دهد و البته دولت هم تکلیف خود را می داند و عملیاتی را که لازم است برای قانونی شدن يك قانون بجا می آورد بلاوه نوشته شده است پس از تصویب و تصویب مراتبی دارد بنده نمی دانم در سایر قوانین که از مجلس گذشت آقای حاج شیخ اسدالله چرا این مسئله را متذکر نشدند و در این جا اینقدر جدیت می نمایند

رئیس - مسئله دیگری هم عنوان کردند و آن این بود که تا قانون باامضای اعلیحضرت نرسد رسمیت ندارد اگر صورت ظاهر قانون اساسی را بخوانید معنی کنید این طور نیست و هر قانونی که از مجلس می گذرد باید باامضا برسد حالا اگر شما مقصودتان این است يك قانونی که از مجلس گذشت اگر پنج ماه یا شش ماه گذشت و امضاء نشده قانونیت ندارد در روح قانون اساسی برخلاف این است

(جمعی از نمایندگان صبیح است)
راجع بکلیات دیگر مخالفی نیست؟
(اظهاری نشد)

رأی می گیریم باین قانون که مشتمل بر چهار ماده است که فرداً فرد رای گرفته شد آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید و آقایانی که تصویب نمی کنند ورقه کبود خواهند داد

(در این موقع اخذ آراء بعمل آمده آقایان منتصر الملک و امیر ناصر تعداد نموده نتیجه بقراردیل حاصل گردید)
صده حضار ۷۵ ورقه سفید عامت قبول
۴۴ ورقه کبود علامت رد ۱۵ امتناع
رئیس - از ۷۸ نفر حضار با اکثریت ۴۴ رای تصویب شد

اسامی قبول کنندگان
آقایان میرزا ابراهیم خان ملک آرائی
دکتر لقمان • سید حسن خان بلوچ • مؤتمن السلطنه • عماد السلطنه خراسانی
رئیس التجار • امین الشریعه • آقا سید یعقوب • سالار معظم • حاج میرزا تقی خان نائینی • فتح الدوله • شیخ ابراهیم زنجانی • بیان الملک • مساوات • امه ناصر • احتشام الدوله • میرزا ابرالقاسم خان فیوضات • شیخ المرآتین زاده • وکیل الملک • ملک الشعراء • میرزا شهاب الدین • ناظم العلماء • عدل السلطنه • رکن الملک • قوام الدوله • سهام السلطان اقبال السلطان • سدید الملک • حاج میرزا علی محمد دولت آبادی • عبید -

الملك • آقامیرزا ابراهیم قس • جلیل الملك • وقار الملک • حاج نصیر السلطنه شیخ الاسلام ملایری • آقا میرزا طاهر تنکابنی • آصف الملک • میرزا محمد نجات • محمد ولی میرزا • عماد السلطنه طباطبائی • حاج امین التجار • رفعت الدوله • میرزا محمد حسین صدرائی • آقا سیدناضل • آقا سید محمد تقی طباطبائی آقا سید محمد تین • سردار مقهم • معتمد التجار • سلیمان میرزا • آقامیرزا محمد صادق طباطبائی • ناظم دفتر • سردار معظم کردستانی و سید الحقین • آقا سید حسن مجتهد کاشانی

اسامی رد کنندگان
آقا میرزا هاشم آشتیانی • حاج شیخ محمد حسین گروسی • نظام الدوله حاج میرزا عبدالرزاق • صدر الاسلام بهری غضنفرخان • حائری زاده • معتمد السلطنه لسان الملک • منتصر الملک • مستشار - السلطنه • میرزا علی کازرونی • ارباب کیخسرو • بهاء الملک • حاج میرزا مرتضی •

رئیس اگر آقایان مایل باشند چند دقیقه تعطیل شود
در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل ویس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله بنده نسبت برایش خودم خواستم يك توضیحاتی بدهم تصور می کنم مقاصد بنده سوء تفسیر یا سوء تعبیر شده بنده مطابق قانون اساسی نظرم بود که مسئله جمع و خرج مملکت از وظایف مختصر مجلس شورای ملی است و در این قسمت هیچکس حق دخالت ندارد نه اعلیحضرت نه مجلس سنا و راجع بقوانین موضوعه هم عرض نکردم که گذشتن از مجلس رسمیت ندارد عرض کردم باید از مجلس بگذرد پس از آن باامضای شاه برسد که نمی توانه امضاء نکنند و مجبور است تصدیقات مجلس را امضاء کند

رئیس - ۲ فقره تقاضا از طرف وزارت مالیه رسیده است قرائت می شود اگر تصویب می فرمایند حالا مذاکره شود و اگر هم بخوانید بماند برای جلسه دیگر

(بشرح ذیل قرائت شد)
مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه احتراماً بمرض می رساند که تهاجم ارباب شهری به بگیر وزارت مالیه باندازه ایست که اوقات کار کنان ملین وزارت خانه را بکلی مشغول داشته اند نظر به اینکه مدت ۳ برج از هذالسه گذشته و

شهریه بگراها معطل و مخصوصاً اغلب آنها از فقراء وضعفا و نهایت استیصال ویریشانی را دارند برای رفع این مزاحمت مقتضی است مقرر فرمائید مطابق صورتیکه از تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی گذشته است عملاً شهریه ها پرداخته شود تا صورت کل شهریه بگیرها از تصویب مجلس شورای ملی گذشته است و بوزارت مالیه ارسال گردد در تعقیب معروضه ۱۴۹۶ و ۵۲۱۸ این وزارتخانه تذکرأ تصدیح می دهد که نظر بفشار فوق العاده صاحبان مستوری مقتضی است اجازه بایدها از مجلس معترم مجلس شورای ملی صادر شود که فعلاً مستمریات را بارهاست مصوبه بودن در مجلس فوی ئیل ۲۲ در حدود مقررات مطابق سنوات قبل قبض صادر گردد تا تصیم کلی راجع بتمام مستمریات و شهریه هسا در مجلس معترم اتخاذ شود

رئیس - آقای سلمان میرزا (اجازه)
سلمان میرزا - بنده همیشه دیده ام که بنام فقراء اغتیا استفاده می کنند اگر مقصود آقای وزیر مالیه این است که شهریه فقراء وضعفا را بدهند بنده کاملاً موافقم و خوبست یکمندی برایش معین فرمایند والا بنده می بینم با اجازه گرفتن برای فقرا اول حواله ۲ هزار تومان برای اغتیا صادر می شود و برای شهریه ۲ تومان و ۳ تومان فقرا که تا آخرین مرحله میروند تصور می کنم مقاصد بنده سوء تفسیر یا سوء تعبیر شده بنده مطابق قانون اساسی نظرم بود که مسئله جمع و خرج مملکت از وظایف مختصر مجلس شورای ملی است و در این قسمت هیچکس حق دخالت ندارد نه اعلیحضرت نه مجلس سنا و راجع بقوانین موضوعه هم عرض نکردم که گذشتن از مجلس رسمیت ندارد عرض کردم باید از مجلس بگذرد پس از آن باامضای شاه برسد که نمی توانه امضاء نکنند و مجبور است تصدیقات مجلس را امضاء کند

رئیس - ۲ فقره تقاضا از طرف وزارت مالیه رسیده است قرائت می شود اگر تصویب می فرمایند حالا مذاکره شود و اگر هم بخوانید بماند برای جلسه دیگر

(بشرح ذیل قرائت شد)
مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه احتراماً بمرض می رساند که تهاجم ارباب شهری به بگیر وزارت مالیه باندازه ایست که اوقات کار کنان ملین وزارت خانه را بکلی مشغول داشته اند نظر به اینکه مدت ۳ برج از هذالسه گذشته و

رئیس - ۲ فقره تقاضا از طرف وزارت مالیه رسیده است قرائت می شود اگر تصویب می فرمایند حالا مذاکره شود و اگر هم بخوانید بماند برای جلسه دیگر

اگر باین ترتیب باشد بنده موافقم و الا کاملاً مخالفم
وزیر مالیه - عرض از این پیشنهاد که بمجلس شدند تنها این است که وزارت مالیه و هیئت دولت در زحمت هستند بلکه خود آقایان تصدیق می فرمایند که مجلس شورای ملی بیشتر در زحمت است چون عده اشخاصی هستند از ضعفا و بی بضاعت که شهریه های جزئی دارند آنها الان دو قسم متزلزل هستند:

یکی آنکه متزلزل هستند که آیا مجلس حقوق آنها را کسر کرده یا خیر؟ این است که متصل بایدر مجلس هستند در وزارتخانه که اساساً بدانند مجلس با شهریه آنها چه کرده قسمت ثانی برای پرداخت شهریه است و اینکه بنده تقاضا کردم اجازه بفرمائید مطابق تصویب کمیسیون قبضهای آنها صادر شود نباید تصور شود که يك پول موجودی است که فوراً بانها داده شود بلکه بای این است که اطمینان خاطر آن ها فراهم بیاید و شاید يك قدری کمتر اسباب زحمت بشوند و اگر بخواهند این مطلب در مجلس مذاکره شود مدتی طول میکشد این بود که استعفا کردم اجازه بفرمائید مطابق تصویب کمیسیون اجازه داده شود قبضات آنها صادر شود بعد نظریاتی را که مجلس در صورت مستمریات اتخاذ خواهد نمود از همان قرار رفتار خواهد شد و این نکته را به آقایان مخصوصاً به آقای سلیمان میرزا عرض میکنم که بنده بر مدت تصدی خود هیچوقت اغتیا را بر فقرا ترجیح نه داده ام و حتی الامکان تا اندازه که برای من ممکن بوده است حقوق اشخاصی را که جزئی بوده است عقب نینداختم مخصوصاً نظمه راهبیشه بر سایر ادارات مقدم داشته ام سؤال بفرمائید ببینند که در مدت تصدی من در آخر هر برج حقوق آنها فوراً پرداخته می شود حالا اگر گاهی موامی با اجباراتی پیش آمده که حقوق آنها موقوف مانده است تعصیر بنده نیست این ها نکاتی است که بنده همیشه خود را ملزم برهات آنها می دانم و همیشه رعایت هم کرده ام اما اینکه می فرمائید حقوق تاسی چهل تومان معدوم بشود تصور میکنم فقیر و غنی از کم و زیادی حقوق معلوم نمی شود يك عده اشخاصی هستند که ماهی بیست سو تومان دارند و چندان خرجی ندارند و اشخاصی هستند که ماهی صد تومان یا دوست تومان حقوق دارند و حال آنها خیلی بدتر است زیرا باندازه خودشان تکلیفات دارند و خرج يك مثاله را باید بدهند که همان ماهی دوست تومان هم کفایت مضارج یومی آنها را نمی کند این است که بنده عرض می کنم فقیر و غنی را از روی حقوق نمی شود تشخیص داد و اشخاصی که بمجلس آمده و از ترسیدن حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

مستأفانه يك عده اشخاصی هستند که همیشه اسمشان در جزه اغتیا ثبت می شود در صورتی که هیچ ندارند و مقصود از این پیشنهاد این بود که يك زحمتی را از مجلس شورای ملی و هیئت دولت و وزارت مالیه کم کنیم چون صاحبان حقوق هر روز مانع کار و اسباب زحمت تمام ادارات شده اند لهذا استعفا می کنم اجازه بدهید قبوض شهریه مطابق آنچه در کمیسیون بودجه مجلس تصویب شده صادر و پرداخته شود تا این که تکلیف قطعی آنها بعد معین شود هم چنین قبوض مستمریات و وظایف مطابق سند فوی ئیل مصوبه مجلس صادر شود تا تصیمات مجلس در باب آنها بعد معلوم شود البته قبوضات مستمریات يك تصویبی دارد که آن تصویب فوی ئیل گذشته است و بواسطه اختلافات و تفاوتی که در اینست بواسطه ترسیدن وجه پیدا شده است امروز نیاستی همانطور رفتار شود پس در اساس آنها حرفی نیست و يك قسمت از آنها هم موجب وظایف از بین رفته است پس آنچه که قانوناً باقی مانده مطابق سند ماضیه قبض صادر شود و در ولایات هم اعلام شود قبوض ساکنین آنها را هم صادر نماید تا بعد هر چه مجلس شورای ملی تصویب کرده البته وزارت مالیه هم بموقع اجرا خواهد گذاشت

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله موافقت؟
حاج شیخ اسدالله بلی
رئیس - آقای مدرس
مدرس نسبت بيك فقره موافقم و نسبت بيقره دیگر مخالف
رئیس - پس این دو قسمت را تجزیه می کنیم اول شهریه مطرح است مدرس - با شهریه موافقم
رئیس - پس بعد از بيك مخالف بفرمائید آقای سید یعقوب چطور؟
آقا سید یعقوب - موافقم
رئیس - آقای کازرانی
آقا میرزا علی کازرانی - مخالفم
رئیس - بفرمائید
آقامیرزا علی - بنده اولاً عرض می کنم تصویب کمیسیون بودجه فقط کافی نیست و باید بنظر مجلس برسد و اگر این فقره رامابه نظر کمیسیون احاله کنیم دیگر گمان نمیکنم باین زودی ها صورت شهریه ها بمجلس نیاید و بلاوه چنانچه هاهزاره سلیمان میرزا فرموده اند اگر می دانستیم این شهریه ها تعلق بفقرا و ضعفا داشت البته ماساکت میماند و بتصویب می کردیم لیکن اینطور نیست ؟ برای حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

مخالفم
رئیس - آقای کازرانی
آقا میرزا علی کازرانی - مخالفم
رئیس - بفرمائید
آقامیرزا علی - بنده اولاً عرض می کنم تصویب کمیسیون بودجه فقط کافی نیست و باید بنظر مجلس برسد و اگر این فقره رامابه نظر کمیسیون احاله کنیم دیگر گمان نمیکنم باین زودی ها صورت شهریه ها بمجلس نیاید و بلاوه چنانچه هاهزاره سلیمان میرزا فرموده اند اگر می دانستیم این شهریه ها تعلق بفقرا و ضعفا داشت البته ماساکت میماند و بتصویب می کردیم لیکن اینطور نیست ؟ برای حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

مخالفم
رئیس - بفرمائید
آقامیرزا علی - بنده اولاً عرض می کنم تصویب کمیسیون بودجه فقط کافی نیست و باید بنظر مجلس برسد و اگر این فقره رامابه نظر کمیسیون احاله کنیم دیگر گمان نمیکنم باین زودی ها صورت شهریه ها بمجلس نیاید و بلاوه چنانچه هاهزاره سلیمان میرزا فرموده اند اگر می دانستیم این شهریه ها تعلق بفقرا و ضعفا داشت البته ماساکت میماند و بتصویب می کردیم لیکن اینطور نیست ؟ برای حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

مخالفم
رئیس - بفرمائید
آقامیرزا علی - بنده اولاً عرض می کنم تصویب کمیسیون بودجه فقط کافی نیست و باید بنظر مجلس برسد و اگر این فقره رامابه نظر کمیسیون احاله کنیم دیگر گمان نمیکنم باین زودی ها صورت شهریه ها بمجلس نیاید و بلاوه چنانچه هاهزاره سلیمان میرزا فرموده اند اگر می دانستیم این شهریه ها تعلق بفقرا و ضعفا داشت البته ماساکت میماند و بتصویب می کردیم لیکن اینطور نیست ؟ برای حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

مخالفم
رئیس - بفرمائید
آقامیرزا علی - بنده اولاً عرض می کنم تصویب کمیسیون بودجه فقط کافی نیست و باید بنظر مجلس برسد و اگر این فقره رامابه نظر کمیسیون احاله کنیم دیگر گمان نمیکنم باین زودی ها صورت شهریه ها بمجلس نیاید و بلاوه چنانچه هاهزاره سلیمان میرزا فرموده اند اگر می دانستیم این شهریه ها تعلق بفقرا و ضعفا داشت البته ماساکت میماند و بتصویب می کردیم لیکن اینطور نیست ؟ برای حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

مخالفم
رئیس - بفرمائید
آقامیرزا علی - بنده اولاً عرض می کنم تصویب کمیسیون بودجه فقط کافی نیست و باید بنظر مجلس برسد و اگر این فقره رامابه نظر کمیسیون احاله کنیم دیگر گمان نمیکنم باین زودی ها صورت شهریه ها بمجلس نیاید و بلاوه چنانچه هاهزاره سلیمان میرزا فرموده اند اگر می دانستیم این شهریه ها تعلق بفقرا و ضعفا داشت البته ماساکت میماند و بتصویب می کردیم لیکن اینطور نیست ؟ برای حقون و عدم صدور قبوضات خود شکایت کرده اند البته آنها را ملاحظه فرموده اند که هیچکدام آنها جزء اغتیا نیستند و

شویم که یکی از مشکلات همان است که آقای وزیر در بین فرمایشات خودشان بیان فرمودند و اظهار داشتند از میزان شهریه نمی شود فقیر و غنی را از هم تشخیص داد. آنوقت از روی این فلسفه هزار تومانی هم شامل می شود و اول حقوق اشخاصی را که کمتر از هزار تومان کار آن ها را انجام نمی دهد خواهند پرداخت و اگر هم قابل بشکلیک و تجزیه بشویم دچار یک مشکلات دیگری در خارج می شویم باینجهت بنده عقیده لازم تازمانی کلا بجه آن از کمیسیون بمجلس نیامده و مجلس در آن رای نداده پرداخته شود

مدرس - اجازه می فرمائید

رئیس - چون جمعی از آقایان اجازه خواسته اند گمان نمی کنم وقتی برای مذاکره باقی باشد.

مدرس عرض مختصری دارم

رئیس - بفرمائید ولی فرمایش بقیه آقایان می ماند برای جلسه دیگر مدرس - بنده نسبت بشهریه ها موافقم خود بنده هم در کمیسیون بودم - بوده ام و عقیده ام این است که در تمام این صورتها ملاحظه فقر و احتیاج شده و اینکه اغلب در آنجا گفته می شود هزار تومانی ها یا یا نصد تومانی ها جز ما غنی هستند اشتباه است اینطور نیست ساهست بنده ماهی سی تومان خرج دارم غنی هستم بجهت اینکه بقدر ماهی سی تومان دارم کسی هست که ماهی هزار تومان دارد و فقیر است ما یک روبه جدید و یک مسلك جدیدی اتخاذ نکرده ام و اتخاذ ما از روزی احتیاج است هر کسی را بفرخور حالش تصویب کرده ایم شخص بنده اگر بیاد راه بروم هیچ نقصی بهیچ جای من وارد نمیشود ولی شخص دیگری است که بیاده نمیتواند

راه بروم باید برای او اسب خرید ما بمقداری که ممکن بوده است در بعضی موارد احتیاج را ملحوظ کرده ایم و در بعضی ها درجه خدمت را منظور داشته ایم و بنده همانطور که از طرف دولت پیشنهاد شده است تأخیر این کار را مضر می دانم بجهت اینکه اکثر این شهریه بگیرهایی چیز و محتاج هستند و اگر بنا شود بعد از تصویب مجلس پرداخته شود خیلی طول خواهد کشید چون تقریباً ششصد قلم است خصوص با این نظریه های مختلف و خیلی مردم هم هستند که نمیتوانند تا این اندازه صبر کنند و بنده موافقم که کلیه افلامی که کمیسیون تصویب کرده است دولت اگر می تواند بوقوع اجرا بگذارد البته بنظر آقایان نمایندگان هم برسد و در موقع فرصت بآن صورت نظر میکنند و شاید ده تقریباً بیشتر در اینصورت ممکن است چنانچه سنوات قبل آن ده تقریباً مورد گرفته اند امسال هم بمورد گرفته

باشند اما تأخیر انداختن حقوق ششصد نفر که شاید چهارصد نفر آن فقیر و محتاج هستند گمان میکنم هیچ مورد نداشته باشد و لو بیچاره تومانی یا صد تومانی و یا نصد تومانی باشد

رئیس - بقره مذاکرات می مانده برای جلسه بعد جلسه آتی روز سه شنبه چهار ساعت قبل از ظهر دستور اولاً این مطلبی که مطرح مذاکره بود ثانیاً شور اول در قانون استخدام

شیخ الاسلام - اجازه می فرمائید رئیس - بفرمائید شیخ الاسلام - بنده سؤالی از وزیر هدایه کرده ام تشریف نیاورند جواب بدهند رئیس - ابلاغ شده است باز هم تأکید می شود که در جلسه آتی برای جواب حاضر شوند

حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - بنده تقاضائی کرده ام رئیس - قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که کتابچه شهریه ها را که از کمیسیون گذشته عاجلاً طبع نمایند که قبل از جلسه بمطالعه آقایان نمایندگان برسد رئیس - برای جلسه دیگر ممکن نمیشود طبع شود یک هفته طول خواهد کشید مگر آنکه مذاکره آن را بگذاریم برای هفته دیگر آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بدون اینکه داخل در موضوع واصل مطلب بشوم و جواب آقای مدرس را عرض میکنم باید کتابچه شهریه را طبع نمایند تا معلوم شود همه آن فقرا صاحب لقب و پولدارند و همه بدانند چه فقرائی در نظر است و آن احتیاجی را که می فرمایند معلوم شود چه محتاجینی هستند زیرا بنده آن کتابچه را دیده ام و سه ربع اشخاصی از این کتابچه ابدأ احتیاج ندارند علاوه بر این تقاضای آقای وزیر یک ترتیب تازه است و مالیه مملکت که یکی از وظایف مختصر ما است آقایان وزراء می خواهند بیک رأی آن اختیار را از ما بگیرند من که یکی از افراد هستم با یک رأی اجازه نمی دهم اختیار مرا از دست من بگیرند و این اجازه را بنده بر خلاف قانون اساسی می دانم و عرض میکنم اول شهریه اشخاصی که هزار تومان دارند پرداخته خواهد شد چنانچه در روز نامه نوشته شده وزارت مالیه هزار تومان شهریه یک شاهزاده را حواله نموده در صورتی که تمام رأی ندیم وزارت مالیه حق ندارد یک دینار بدهد و این فلسفه جدیدی را که شهریه بگیرها نمی تواند پیاده راه بروند و باید هزار تومان حقوق بگیریم بوجه انومبیل سوار بشوند بنده نفهمیدم این است که بنده عرض می کنم باید صورت طبع شود و ما یکی یکی آنها را رسیدگی کنیم پس از آن که در مجلس تصویب شد پرداخته شود و بعد ما هر کدام را رد کردیم پرداخته نشود بنابراین بنده تقاضا میکنم

این پیشنهاد از دستور جلسه سه شنبه خارج شود و جزء دستور همان جلسه شود که راپورت کمیسیون بودجه طبع و توزیع خواهد شد تا به بنیم چه محتاجهائی هستند که باید حقوق آنها تصویب شود

وزیر مالیه - لازم نیست حضرت والا برای پیش بردن عقیده خودشان موضوع بی اصلی را اظهار کنند هیچ حواله هزار تومانی از بابات شهریه هذالسنه تاکنون به هیچکس داده نشده

سلیمان میرزا - مواجب خودشان وزیر مالیه - بنده سلیمان میرزا - بلی شما وزیر مالیه - تکذیب میکنم ابتدا همچو چیزی نیست و تقاضا میکنم بیایند ببینند و ببینند تا معلوم شود این فرمایشی را که میفرمایند بی اصل است و اینکه میفرمایند اغلب شهریه بگیرها اغنیاء هستند برای اینکه لقب دارند بنده هزار تا از این لقبها را بحضرت والا می دهم به بینید صد دینار میخرند یک بیچاره گناه کرده که در یک وقتی لقب گرفته است حالا باید چیزی باونداد این وضع طرفداری از فقرا نیست که بعنوان لقب حقوق فقرا رضایع کنند پس هر کس لقب دارد باید او را کشت چرا که از فقرا نیست !!! خیر اینطور نیست

وازلقب فقر و غنی معلوم می شود و دیگر اینکه می فرمایند با این اجازه که الان می خواهند بگیرند بکلی اختیارات مالیه مجلس از دست می رود و مجلس باید حقوق خودش را ملحوظ بدارد و بنده عرض می کنم دولت هم حقوق مجلس شورای ملی را ملحوظ داشته و بهمین جهت بوده است که نیخواست است بدون اجازه مجلس در این باب اقدام نماید و بهمین جهت تقاضا نموده است اجازه بدهند باین ترتیب پرداخته شود و اینکه حضرت والا می فرمایند من هزار تومان برداشته ام این مطلب بی اساس است و استدعا دارم بیبرسند و در آتی این مطالب بی اساسی را اظهار نکنند

آقای سید یعقوب - بنده قبل از آقای سلیمان میرزا اجازه خواسته بودم رئیس - بفرمائید (جمعی از نمایندگان خیر جلسه آتی)

رئیس - جلسه آتی هم کتابچه طبع و توزیع نخواهد شد پس بعد از اینکه کتابچه طبع و توزیع شد همین میکنم در چه جلسه مذاکره بشود پیشنهاد قرائت می شود و رای می گیریم (مجدداً قرائت شد) رئیس - (خطاب بحاج میرزا علی محمد دولت آبادی) توضیح

بدهید حاج میرزا علی محمد - بنده نظرم از این پیشنهاد این بود که رأی که داده می شود از روی بصیرت داده شود و نظر دیگری نداشتم ولی حالا پیشنهاد خود را مسترد می دارم

رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - چون مذاکره از کتابچه و صورت شهریه می شود خواستم خاطر آقایان را متذکر کنم کمیسیون بودجه بر طبق وظایف خودش خیلی بیشتر از ساعات معمولی در هفته روز ۶ روز در جلسات فوق العاده نشست و مدتی زحمت کشیده تا ۲ روز قبل از آن موفق بانام آن شده کمال رسیدگی و دقت در اعلام شهریه ها شده است و از طرف کمیسیون بودجه کوتاهی نشود و بمجرد اینکه صورت صحیح آن مرتب شد

بمطابق فرستاده می شود که طبع شود ولی مدتی وقت برای اینکه این افلام صحیحاً چاپ بشود باید برای مطبعه ملحوظ داشت بنده راجع باین مذاکرات عرضی ندارم همینقدر خواستم عرض کنم که کمیسیون بودجه و رکار خودش تأخیر نکرد

سلیمان میرزا - بنده پیشنهاد آقای حاج میرزا علی محمد آقارا قبول می کنم و بملاوه عرض میکنم چیزی نیست که محتاج بتوضیح باشد برای این که نظامنامه داخلی هم معین کرده است لوابی که در مجلس مطرح می شود باید ۲۴ ساعت قبل از وقت طبع و توزیع بشود و این حق دیگر نباید از ما گرفته شود و دیگر این که مطلبی را که آقای وزیر تکذیب می فرمایند بنده تایید می کنم زیرا یقین دارم که هزار تومان برای حقوق و کالتی دونفر و کابل که وزیر شده اند بیانک شاهنشاهی حواله شده است و اگر بدقت بیانک رجوع فرمائید معلوم می شود که صحیح عرض کرده ام

وزیر مالیه - این را بنده تصدیق می کنم لکن این مربوط بشهریه نیست سلیمان میرزا - بنده همین را عرض می کردم

رئیس - این که فرمودید بیست و چهار ساعت قبل از مدت باید طبع و توزیع شود این مطلب راجع بر راپورت کمیسیونها است و این تقاضا غیر از راپورت کمیسیون است باید رأی بگیریم باین پیشنهادی که آقای دولت آبادی نموده اند و بعد مسترد داشته و آقای سلیمان میرزا اختیار کردند و عرضشان این است که کتابچه شهریه ها که در کمیسیون بودجه جرح و تعدیل شده است آنرا طبع و توزیع کنند بعد جزء دستور شود آقایانی که این پیشنهاد را تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد سی و پنج نفر از هفتاد و هشت نفر رأی داده اند جزء دستور جلسه آتی می شود پیشنهاد دیگری آقای حاج سیدالمحققین کرده اند قرائت می شود

(بمضمون ذیل قرائت شد) در موقع تنفس جمعی از اهالی ارومیه دیده شد که با وضعی اسف آور اظهاراتی می نمایند با سابقه که آقایان نمایندگان با اوضاع ناگوار ارومیه دارند این بنده پیشنهاد می نمایم که در همین جلسه مذاکره در باب آنها بشود که بلکه بتوجهات آقایان این مع که در مرکز هستند آورده و در کلیه برای رفاه سایر ارومیه ها هم که عموماً پریشان شده اند فکری بفرمائید

رئیس - توضیحی دارید بفرمائید حاج سیدالمحققین - قضایای ارومیه یقین است و البته آقایان نمایندگان مسبقند چون جمعی از آنها آمده اند بمجلس و معلوم است اظهاراتشان غیر از فقر و پریشانی چیز دیگری نیست این است که تقاضا کرده ام آقایان نمایندگان اقدامی بفرمائید که این مهاجرین که فعلاً در طهران هستند آورده باشند و همچنین برای سایر اهالی ارومیه هم فکری بشود

رئیس - در موقع تنفس جمعی بطور هرج و مرج آمدند بمجلس بنده گفتم آنها را راه بدهند داخل مجلس بشوند چند نفرشان را خواستم که تقاضاهای خودشان را بگویند امتناع کردند از این که توضیحات بدهند در صورتی که آنها از توضیح دادن امتناع کرده اند بنده دیگر نمیدانم مجلس چگونه می تواند بتقاضای مبهم و غیر معلوم آنها رسیدگی کند مطلبی اگر دارند به بنده می گویند بنده این جا عرض می کنم (بعضی تصدیق کردند)

مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد مؤتمن الملك جلسه یکصد و یازدهم صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه سیزدهم سرطان ۱۳۰۱ مطابق هشتم ذیقعده ۱۳۰۰

مجلس یکساعت و نیم قبل از ظهر - بریاست آقای مؤتمن الملك تشکر کردید صورت مجلس یوم یکشنبه یازدهم سرطان را آقای امیر ناصر قرائت نمودند رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه) محمد هاشم میرزا - راجع به پیشنهاد آقای حائری زاده آن اعتراضی که بنده کردم و آن توضیحی که خود ایشان دادند هیچ در صورت مجلس تصریح نشده ایشان توضیح دادند که مقصود من برخلاف